

TMMOB

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

İZMİR ŞUBESİ BÜLTENİ

YIL: 10

SAYI: 92

ARALIK 1997

10 Aralık İnsan Hakları Günü'nde

İnsan Haklarının Neresindeyiz?..

1954

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
İZMİR ŞUBESİ BÜLTENİ
YIL:10 SAYI:92 ARALIK/1997

Ayda bir çıkar.
Elektrik Mühendisleri Odası İzmir
Şubesi Üyelerine Ücretsiz Yolların.

Elektrik Mühendisleri Odası
İzmir Şubesi Adına Sahibi:
Musa ÖZTUFAN

Yazı İşleri Sorumlusu:
M. Macit MUTAF

Yayın Komisyonu:
Ahmet BECERİK
A.Tarkan TEKCAN
Lütfi BUYURAL
Mehmet GÜZEL
Seyhun DALGIÇ
Talat CANPOLAT

Yazışma Adresi:

EMO İzmir Şubesi
1337 Sok. No:16 K:8 Çankaya - İZMİR
Tel/Fax: (0232) 489 34 35
emo.izmir1@service.raksnet.com.tr

EMO İzmir Şubesi Bülteninde
yayınlanan her türlü haber ve yazı izin almak
koşulu ile kullanılabilir.

Yayınlanan yazılardan yazarları sorumludur.

Reklam Bedelleri:

Arka dış kapak (Renkli): 40 Milyon TL.
Ön iç kapak (Renkli): 35 Milyon TL.
Arka iç kapak (Renkli): 30 Milyon TL.
İç sayfalar:
Tam sayfa (Renkli): 25 Milyon TL.
Tam sayfa (Siyah/Beyaz): 20 Milyon TL.
1/2 sayfa (Siyah/Beyaz): 10 Milyon TL.
1/4 sayfa (Siyah/Beyaz): 5 Milyon TL.

Grafik Tasarım & Uygulama
Aytül UÇAR

Basım Tarihi: 6.12.1997

Basıldığı Yer:

ÖZYURT MATBAACILIK

Tel & Fax : (0.312) 230 76 31 - 230 85 56

Merhaba,

91. Sayımızda kapak yaparak önemseydiğimiz ve izlediğimizi vurguladığımız devlet içindeki gizli örgütlenmeler Kasım ayı içerisinde uç özel timcinin de salıverilmesi ile aklanmış oldu. Böylece demokratik hukuk devleti isteyenler suçlu, bu vatan için bin tane operasyon düzenleyenlerle bu operasyonlarda kurşun sıkanlar kahraman oldu.

Susurluk olayının aydınlatılmasında başarılı olamayan siyasi iktidar, çalışanlara karşı uyguladığı baskı politikaları ve özelleştirme girişimlerinde halkın sesine kulak tıkayarak IMF politikalarını tavizsiz uygulamak istiyor.

Önümüzdeki günler demokrasiden yana güçlerin seslerini duyurmak üzere sık sık alanlara ineceği ve taleplerini daha gür sesle haykıracağı günler olacak. Bu ayki kapağımızı insan hakları konusuna ayırdık. İnsanın insana güven duyacağı, insana ve çevreye saygılı bir Türkiye isteyenlere karşı "ya sev, ya terket" diyenlerin mecliste çoğunluğa sahip olduğu bir dönemde insan hakları gibi bir konuyu gündeme getirmek oldukça lüks bir istek olsa gerek. Eğer bu ülkede yaşayacaksanız demokrasiden, barıştan, insan haklarından söz etmeyeceksiniz. Ya çeteleri ile, savaş bütçeleri ile, mafyaları ile seveceksiniz, ya da terkedeceksiniz.

10 Aralık İnsan Hakları Günü nedeniyle bültenimizin Sivil Toplum Kuruluşları sayfasını **İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi**'ne ayırdık. Sizleri İzmir Demokrasi Platformu'nda TMMOB'la birlikte yer alan İHD'ye katkı vermeye ve üye olmaya çağırıyoruz.

Kasım ayı yine enerjinin yoğun olarak gündemde olduğu bir dönem oldu. Son gelişmeler İzmir ve Manisa'nın elektrik dağıtım işine talip olan İZMAŞ'ın Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı yapan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Burhan ÖZFATURA ve diğer yöneticilerin gerçekte ne kadar kendilerini düşündüklerini ve çıkarları için ne tür manevralar yaptıklarını gösterdi.

Enerjide özelleştirme girişimlerine karşı EMO ne diyor? Ekim ayında İstanbul'da gerçekleştirilen **Kamu Girişimciliği Sempozyumu**'nda EMO tarafından sunulan bildirinin tam metnini bu sayımızda yayınlıyoruz.

İki ülke arasındaki askeri ve bürokratik gerginlikler ufak manevralarla süredursun bilimin sınır tanımazlığı çerçevesinde TMMOB'un girişimleriyle önce Ankara'ya, oradan İzmir'e gelen ve her anlamıyla dostluk, birliktelik, hoşgörü ve barış çağrısıyla sonuçlanan **Yunan Teknik Odası**'nın ziyareti sonucu ortak sorunlarımız ile ilgili görüşlerini ve **Yunan Teknik Odası**'nın yapısı hakkındaki bilgileri bu sayımızda bulabilirsiniz.

Giderek nükleer lobinin arenası durumuna gelen Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi'nce Ankara'da düzenlenen **"Türkiye 7. Enerji Kongresi ve Uluslararası 2. Enerji Fuarı"**nı sizin için izledik, bültenimizin enerji sayfasında bu izlenimlerimizi bulabilirsiniz.

Geçen sayımızda başladığımız Sanayi Kuruluşları'nın tanıtımına bu sayımızda da bölgemizin ülke çapında isim yapmış köklü bir kuruluşu ile devam ediyoruz. Bu ay **ETİTAŞ**'i tanıtıyoruz.

Yine geçen sayımızda başladığımız Hukuk Köşesi'nde bu ay **"TEDAŞ'ın müşteri tesislerinden faydalanma hakkı"** açıklanıyor. Hukuksal varlığın bilincinde olan her okuyucunun ilgisini çekeceğini umuyoruz.

Günbegün gelişmekte olan bilişim sektöründe internetin rolü tartışılmaz. İnternetin olanaklarından tam olarak yararlanılabilmesi için uygun formda yazılımlara gereksinim duymaktayız. Bu konudaki yeni gelişmeleri 4. İletişim Günleri'nde EMO İzmir Şubesi adına **Oğuz DİKENELLİ**'nin sunduğu **"İnternette Bilgisayar Etmenlerinin Rolü"** başlıklı bildiriden yayınlıyoruz.

Esen kalın...

YAYIN KOMİSYONU

YOKSULLAŞTIRMA (İSTIKRAR) PAKETİ ELEŞTİRİLDİ

Açıklanan 1998 Bütçe Tasarısı 20.11.1997 tarihinde TMMOB tarafından bir basın açıklamasıyla eleştirildi. Hazine'deki bütçe açığının kapatılması ve enflasyonun düşürülmesi gerekçesiyle hazırlanan tasarıyla sunulan istikrar paketinde tüm bedelin emekçilere ödetilmeye çalışıldığı söylendi. Yapılan basın açıklamasının tam metnini yayınıyoruz.

"YOKSULLAŞTIRMA PAKETİNİN BÜTÇESİ

Hükümetin hazırladığı 1998 Bütçe Tasarısı, ayrıntıları IMF ile sürdürülen pazarlıklardan belirlenecek olan kemer sıkma programının, ya da kibar adıyla istikrar programının ön hazırlığı ve ilk aşamasıdır. Maliye Bakanı TEMİZEL bunu kendi açıkladı; "3 yıllık orta vadeli istikrar programı çerçevesinde" oluşturulduğunu söyledi. 1998 için %3'lük büyüme ile ekonomiyi durgunluğa yöneltmek istediklerini ekledi. Bu amaçlardır ki 1998 Bütçesi yatırımları güncel bir düzeye, toplam konsoli de bütçe harcamalarının %7'sine (yani 1 katrilyon TL) indiriyor. Kemer sıkmanın bütün yükü de emekçilerin ve çalışanların sırtına bindirilecek. Bu amaçlardır ki 1998 enflasyonu %50 diye sunuluyor. Böylece kamu çalışanlarının maaş zammı %50 ile sınırlanıyor. Oysa %50 yıl sonu için öngörülen rakam, kamu çalışanları ise 365 gün yaşamak zorunda. Bütçenin kendisi bile yıllık ortalama enflasyon oranını %64 olarak veriyor. Bu ilk soygun ve yoksullaştırma yöntemi. Oysa %64'ün bile uydurma olduğunu Başbakan'ın daha sonra yaptığı açıklamalar kanıtıyor; onun ifadesiyle "kiş zor geçecek".

Bunun dışında Türkiye ekonomisinin başındaki belalar bütçede şeffaflaşıyor:

- **Rantiyenin keyfi sürüyor. Halkın ödeyeceği toplam verginin (8.9 katrilyon) 2/3'ünü devlet kamu borcunun faizi olarak yerli ve yabancı parababalarına aktarıyor (5.9 katrilyon).**

- **Sermaye karına kar katıyor ama vergi ödemiyor. Büyük holdinglerin ve öteki sermaye gruplarının ödediği kurumlar vergisinin toplam vergi gelirleri içinde payı sadece %9. Rantiyelerin devlet tahvillerinden elde ettikleri faiz gelirinden stopajın payı %6, senet vergisinin payı %1.**

- **Vergi yükü emekçi halkın sırtında. Yoksulla zengine eşit muamele yapan dolaylı vergiler toplam vergi gelirlerinin %57'sini oluşturuyor.**

- **Çok büyük bölümü bordro mahkumu ücretlilerin ödediği gelir vergisinin payı %33.**

- **Hükümet ve büyük sermaye aylardır "enflasyonla mücadele" gibi herkese hoş gelecek bir aldatmaca hedef ardında emekçileri ve bütün çalışanları yoksullaştırmayı planlıyor. Enflasyonu düşürmek için ekonomik büyümeyi durdurmak, emekçilere kemer sıktırmak gerekmez. Hükümet tam da bunu planlıyor, başa gelir gelmez başlattığı KİT zamları enflasyonu azdırıyor; üstelik 1998 için KİT zamları serbest bırakıldı; buna karşılık maaşlara zam %50 ile sınırlanıyor. "SSK reformu", "eğitim ve sağlık reformu" olarak anılan politikalar**

toplumsal hizmetleri sermayeye bir kar alanı olarak teslim etmeyi, emekçileri güvencesiz bırakmayı hedefliyor. Enerji ve madenlere kadar uzanan özelleştirme emperyalizminin daha ağır hakimiyetini ve emekçilere sendikasılaşmayı getiriyor.

ÖNERİLERİMİZ

- **Alternatifler ortadadır;**

- **Enflasyonun nedeni olarak gösterilen bütçe açığının birinci nedeni bu coğrafyayı yangın yerine çeviren savaştır. Maliye Bakanı TEMİZEL kendisi "savunma ve güvenlik harcamalarının payı yüksek" diyor. Savaşı durdurmak birinci çaredir.**

- **Bütçe açığının ikinci nedeni, sermayenin vergi ödememesidir. Kurumlar Vergisi istisnalar dolayısıyla büyük sermayeyi yalnızca %10 dolayında vergilendiriyor. İstisnalar kaldırılmalıdır. Kayıt dışı aynı zamanda taşeron ve fasona iş veren büyük sermayenin de çıkarınadır. Kayıtdışı kaldırılmalıdır.**

- **Son dönemde kara paradan uyuturucuya vergisi ödenmemiş dev servetler oluşmuştur. Servet artış vergisi getirilmelidir.**

- **Yerli ve yabancı rantiyenin beslenmesine, iç ve dış borç faiz soygununa son verilmelidir.**

Enflasyonun bedelini emekçiler ve çalışanlar ödedi. Enflasyonun düşürülmesinin bedelini de onlar ödemesin! "

İsmet ÖZTUNALI (TMMOB Genel Sekreteri)

TMMOB DEMOKRASİ KURULTAYI 13-14 ARALIK'TA ANKARA'DA TOPLANİYOR

TMMOB Genel Kurulu'nda alınan kararın yaşama geçirilmesi amacıyla 13-14 Aralık 1997 tarihlerinde Ankara'da DSİ salonlarında yapılacak Büyük Kurultay'la Demokrasi Kurultayları süreci tamamlanıyor.

Örgüt-üye bütünselliği içinde, ülke genelinde yaygın, özverili ve inançlı çalışmalarla belirlenen kentlerde bölgesel kurultaylarla süzülerek gelen bildiriler Büyük Kurultay'da son şeklini alacak. Kurultay'da TMMOB Demokrasi Programı da belirlenecek.

TMMOB İL KOORDİNASYON KURULU ÇALIŞMALARI SÜRÜYOR

Çevre Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'nin sekreterliğinde yürütülen İl Koordinasyon Kurulu, Kasım ayı çalışmalarını 19 Kasım - 3 Aralık 1997 tarihlerinde yaptığı toplantılarla sürdürdü.

Bugüne kadar oluşturulan ancak henüz çalışmalarını tamamlayamayan Komisyon çalışmaları hakkında bilgilendirme ve TMMOB Demokrasi Kurultay'na yönelik hazırlıkların görüşülmesi gündemi ile yapılan toplantılarda oluşturulan Komisyonların raporlarını bir an önce Sekreteryaya ulaştırmaları istendi.

ÖZELLEŞTİRME KARŞITI PLATFORM MITİNGE HAZIRLANIYOR

Platforma üye 13 kitle örgütü temsilcisinin katılımı ile 19 Kasım 1997 tarihinde yapılan toplantıda;

- Tüm-Bel Sen 1 no'lu Şube'nin koordinasyonunda İZULAŞ'ın özelleştirilmesi konusunda İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne yönelik kamuoyunu bilgilendirme çalışmalarının yapılmasına,
- Genel özelleştirme mitinginin 13 Aralık'ta İzmir'de gerçekleştirilmesine, miting öncesi medyaya yönelik bilgilendirme programları yapılmasına,
- Set Elektronik'te çalışan taşeron işçilerin mağduriyetinin önlenmesine yönelik maddi ve hukuksal girişimlerde bulunulmasına, karar verildi.

KAMU ÇALIŞANLARI ALANLARDA; "EKONOMİK VE SİYASAL HAKLAR MITİNGİ" YAPILDI

Faiz, rant, talan, zam ve savaş bütçesine karşı, **emekten ve halktan yana bütçe için.**

Tek taraflı olarak dayatılan %30 sefalet ücretine karşı, **asgari geçim standardının üstünde bir ücret için.**

Kazanılmış hakları geri almayı hedefleyen sendika yasasına karşı, **grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı için.**

Yeni Personel Rejimi Yasası'na karşı, **özgür ve demokratik çalışma koşulları için.**

Mezarda emekliliği dayatan, sosyal güvenlik kurumlarının yağmalanmasını öngören düzenlemelere, **dur demek için.**

Sermayeye avanta, emekçiye işsizlik, sendikasızlaştırma ve yoksulluk dayatan özelleştirme politikalarına **dur demek için,**

Çetelerden ve kirli ilişkilerden arınmış, temel hak ve özgürlüklerine dayalı, barışı sağlamış özgür ve demokratik bir Türkiye talebini yükseltmek için.

Kamu emekçileri 22 Kasım 1997 tarihinde, İzmir'de, alanlardaydı.

Saat 13.00'da başlayan ve TMMOB'un da destek verdiği mitinge yaklaşık beş bin kişi katıldı.

EMO '98 AJANDASI BASILIYOR

İçerdiği teknik bilgileri, firma ve ürün tanıtımları ve geri kalan içeriği ile elektrik-elektronik-bilgisayar mühendislerinin sürekli yararlandıkları **EMO '98 Ajandası** basılıyor.

EMO adına bu yıl İstanbul Şubemizce koordine edilen Ajanda'yı üyelerimiz **23 Aralık 1997** tarihinden itibaren Şubemizden alabilirler.

BAYINDIRLIK VE İŞKAN BAKANLIĞI ÖZFATURA'YI YALANLADI

Kordon Otoyolu yapımında hiçbir yasal engelin bulunmadığını, herşeyin yasal olduğunu ve yolun kesinlikle tamamlanacağını iddia eden İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Burhan Özfatura, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından gönderilen açıklamanın ardından 17.11.1997 tarihinde Kordon Otoyolunu Önleme Girişimi tarafından Birinci Kordon sit alanı sınırında yapılan basın açıklamasında, protesto edilerek yalanlandı.

Bakanlıkça gönderilen 350133612 sayılı açıklamada Cumhuriyet Meydanı ve daha ilerisi için onanmış bir projenin bulunmadığı belirtildi.

Bu durumda Cumhuriyet Meydanı'nda son bulacak bir otoyolun trafiği rahatsızlamayacağı aksine çok daha kötü bir duruma getireceği gerçeğinden hareketle körfezin kilometrelerce doldurularak otoyol yapılmasının hiçbir mantığının bulunmadığı, buna rağmen dolgu çalışmalarının inatla sürdürülmesinin aklı başında bir anlayış olmadığı açıklandı.

Belediye Başkanlığı'nın İzmir'in çözüm bekleyen sorunlarıyla ilgilenerek görevinin gereklerini yerine getirmesinin beklendiğini ancak bunun yerine kamu kaynaklarının seçim yatırımları için kullanılarak siyasi prim peşine düşülmesinin doğru olmadığı ve bu durumun İzmir halkının gözünden kaçmadığı vurgulandı.

EMO, YAPI '97 FUARI'NDAYDI

EMO İzmir Şubesi, 19-23 Kasım tarihleri arasında İzmir Yapı Merkezi ve İzfaş birlikteliğiyle düzenlenen Yapı '97 FUARI'na 13 numaralı pavyonda katıldı.

Fuar süresince hergün 11:00-19:30 saatleri arasında konukların ziyaretine açık olan standlar ziyaretçiler tarafından gezildi. Odamıza ayrılan standda sergilenen nükleer santrallerle ilgili afişler ve yine Nükleer Santraller ve Çevre kitapçığı yoğun ilgi gördü.

10.000 m² alan üzerine kurulan fuarın yaklaşık 20.000 ziyaretçi, 12.500 mimar ve mühendis tarafından izlendiği belirtildi.

1998 YILI ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ HİZMET BEDELLERİ BELİRLENDİ

Kasım ayında Ankara'da yapılan SMM Daimi Komisyonu toplantısında Mesleki Denetim İlkeleri, SMM Hizmetleri Yönetmeliği gözden geçirildi ve 1998 yılı Elektrik, Elektronik, Bilgisayar Mühendisliği hizmet bedelleri belirlendi.

Şubemiz adına Ahmet BECERİK ve Sedat GÜLŞEN'in katıldığı toplantı sonuçları Oda Yönetim Kurulu'na önerildi ve Yönetim Kurulu'nca SMM Daimi Komisyonu kararları benimsendi.

1 Ocak 1998 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yılın ilk altı ayı için belirlenen artış oranları üretilen hizmetlere göre aşağıda belirtilmiştir.

1. sınıf yapılar	%100
2. sınıf yapılar	%120
3. sınıf yapılar	%100
4. sınıf yapılar	%130
5. sınıf yapılar	%140

YG Proje Hizmetleri	%100
Bakım Hizmetleri	%200
İşletme Sorumluluğu	%100
Danışmanlık Hizmetleri	%100

Diğer artış oranlarının bilgisi Şubemizden edinilebilir. İkinci altı ay için artış oranları günün koşullarına göre ayrıca belirlenecektir.

Mimari projeleri 1997 yılında hazırlanan uygulama projelerinin sağlıklı bir şekilde üretilmesi için geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yıl da mimari projelerde Mimarlar Odası'nca 1997 yılına ilişkin mesleki denetim onayının belgelenmesi halinde ürettiği projeleri 31 Ocak 1997 tarihine kadar Odamıza sunabilirler.

Sorunlarla karşılaşmaması için üyelerimiz tarafından verilecek tekliflerde yukarıdaki ilkelere uyulması önem kazanmaktadır.

ŞUBE DANIŞMA KURULU TOPLANTISI 23 ARALIK'TA

EMO İzmir Şubesi Danışma Kurulu IV. toplantısı 23 Aralık 1997 Salı günü Şubemiz Lokalinde gerçekleştirilecek.

Şube çalışmalarının ve Genel Kurul'a yönelik etkinliklerin değerlendirileceği toplantıya Şubemizde bugüne kadar görev almış eski ve yeni Yönetim Kurulu üyeleri, işyeri temsilcileri ve halen görev yapan komisyon üyeleri katılacaktır.

TEMSİLCİLİK ZİYARETLERİ SÜRÜYOR KUŞADASI - SÖKE - YENİHISAR

Temsilcilik çalışmalarını yerinde görmek, çalışmalar sırasında oluşan sorunları tespit etmek, çözüm önerileri sunmak amacı ile 18 Kasım 1997 tarihinde Şube Teknik Müdürü Sedat GÜLŞEN ve Aydın İl Temsilciliği Müdürü Teoman OĞUZLU tarafından Kuşadası, Söke ve Yenihisar (Didim) İlçe Temsilcilikleri ziyaret edildi.

Ziyaretlerde, Şube çalışmaları Temsilcilere anlatıldı, olması gereken temsilcilik ofis yapısı hakkında bilgi verildi. Temsilciler tarafından, bölgedeki hatalı Belediye uygulamaları olarak İnşaat Ruhsatı ve Yapı Kullanım İzin Belgesi verilmesi sırasında elektrik projeleri ve TUS'un aranmaması ile ilgili uygulamalar dile getirildi. Söke ilçesindeki asansörlerin Belediye adına Odaca kontrolü ile olması gereken çalışmalar görüldü.

AYDIN - NAZILLI

Temsilcilik ziyaretleri çerçevesinde 19.11.1997 tarihinde Şube Yazmanı Macit MUTAF ile Aydın Tms. Yrd. Haluk DEMİRCİ ve İl Temsilciliği Mühendisi Teoman OĞUZLU'nun katılımı ile gerçekleştirilen ziyaretin ilkinde Nazilli'ye daha sonra da Aydın'a gidildi. Program uyarınca Nazilli TEDAŞ İlçe Başmüdürlüğü ile TEDAŞ Aydın Müessese Müdürlüğü ziyaret edilerek uygulamadan kaynaklanan sorunlar üzerinde görüşmelerde bulunuldu.

TÜRK TELEKOM, ÇALIŞANI, ÜYELER BİRARADA

İşyeri temsilcilik seçimlerinin ardından biraraya gelen Türk Telekom A.Ş. İzmir Başmüdürlüğü Temsilcilik grubu önerisi üzerine kurumda çalışan üyeler 14 Kasım 1997 tarihinde Şubemiz Lokali'nde düzenlenen kokteyle biraraya geldiler.

Şube Başkanı Musa ÖZTUFAN ile İşyeri Temsilcisi Turan GÜMELİ yaptıkları konuşmalarda Türk Telekom'un yatırımları, hizmetleri ve özelleştirme girişimleri ile dikkatleri üzerinde toplayan bir kurum olduğunu, teknik bir kuruluş olarak siyasilerin değil teknik elemanların ağırlıklı olması için örgütlenmenin ve dayanışmanın gerekliliği üzerinde durdular.

Atatürkçü Düşünce Derneği'nin "ATATÜRK '98"

takvimlerini Şubemizden edinebilirsiniz.

Ederi:750.000 T.L.

NARLIDERE BELEDİYESİ TUS'TAN RAPOR İSTİYOR

Narlidere Belediyesi, yeni bir uygulama başlatarak inşaatlara yapı kullanma izin belgesi verirken yapının elektrik fenni mesuliyetini üstlenen elektrik mühendisinden yapı denetim raporu istiyor.

Örneğinin odamızdan temin edebileceğiniz ilgili form denetim sonrası EMO İzmir Şubesine ve Belediye'ye verilmesi gerekmektedir. Narlıdere İlçesinde inşaatları süren tüm SMM'lere duyurulur.

TUS DENETİMLERİ SÜRÜYOR

EMO İzmir Şubesi Yapı Denetim Sorumlusu tarafından yürütülen TUS denetimleri sürüyor.

Giderek İzmir'in tüm ilçelerini kapsayacak TUS ve yapı denetimi için SMM'lere çağrı çıkarılmakta, denetimlere katılmadıkları takdirde yine Şubemizce denetim yapılarak eksik ve kusurlar TUS'a bildirilmektedir. Belirli bir süre sonunda eksik ve kusurlar giderilemediği takdirde yasa ve yönetmelikler gereğinin uygulanacağı SMM üyelere bildirilmektedir.

EMO GENÇ YÜRÜTME KURULUNU SEÇTİ

EMO Genç Yürütme Kurulu Seçimleri, **16 Kasım 1997 Pazar** günü yapıldı. Saat 9:30-18:30 saatleri arası yapılan seçime 74 öğrenci katıldı. Seçim sonucu listeye girmeyi başaran adayların isimleri, bölümleri ve aldıkları oy sayısı şöyle;

Filiz SOLMAZ (Dokuz Eylül Üniversitesi Elektrik-Elektronik, 4. sınıf) 58 oy, **Ulaş DEMİRBAĞ** (Ege Üniversitesi Elektrik-Elektronik, 1. sınıf) 46 oy, **Murat CEYHAN** (Ege Üniversitesi Bilgisayar 4. sınıf) 40 oy, **Çağatay DEMİRALP** (Ege Üniversitesi, Bilgisayar 4. sınıf) 35 oy aldılar.

EMO Genç Yürütme Kurulu ilk toplantısını 19 Kasım 1997 Çarşamba günü eski Yürütme Kurulu üyeleri, EMO Yönetim Kurulu Üyesi **Sadık SİRKEOĞLU** ve EMO Eğitim Merkezi Sorumlusu **Anıl ARIKAN**'ın katılımıyla gerçekleştirdi.

İlk toplantıda seçim değerlendirilmesi yapıldı ve öğrenci temsilcilerinin seçilmesine karar verildi.

ENERJİYİ DOĞRU KULLANIN

Şube Genel Kurulu'na sunulmak üzere oluşturulan komisyon "**enerji tasarrufu**" bilincinin toplumda yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarına başladı.

Bu kapsamda her yıl Ocak ayının ikinci haftasında kullanılan Enerji Tasarrufu Haftası etkinlikleri çerçevesinde **lise ve dengi okullar arasında kompozisyon yarışması** düzenlendi.

Şubemizin koordinasyonu ile duyurulan yapılan yarışmada ilk üçe giren öğrencilere para ödülü verilecek.

EMO İZMİR ŞUBESİ BİRİKTİRME VE YARDIMLAŞMA SANDIĞI VAKFA DÖNÜŞÜYOR

1993 yılında kurularak çalışmalarına başlayan EMO İzmir Şubesi Biriktirme ve Yardımlaşma Sandığı'nın kuruluş hedefleri içerisinde yer alan Vakıf'a dönüşüm süreci başladı.

Bu amaçla Şube Hukuk Danışmanı'mızın hazırladığı Vakıf senedi 22 Kasım 1997 tarihinde Sandık üyelerinin katılımı ile tartışmaya açıldı.

Alternatif enerji kaynaklarına yönelik projelerin desteklenmesinden, enerji tasarrufu bilincinin geliştirilmesine kadar bir dizi toplumsal ve mesleki misyonun yanısıra dayanışma ve biriktirme özelliğini de içerecek olan Vakıf çalışmaları, oluşturulan Hazırlama Komisyonu ile yürütülüyor. Komisyon 29 Kasım 1997 tarihinde toplanarak metne son şeklini verdi.

EMO İZMİR ŞUBESİ BİRİKTİRME VE YARDIMLAŞMA SANDIĞI ETKİNLİKLERİ

Sandık üyeleri için değişik kuruluşlardan özel indirim olanakları sağlayarak hizmette bulunan Sandık İdare Kurulu, trafo merkezlerinde kullanılacak olan manevra talimatlarının satışa sunulmasının ardından EMO antetli olarak yaptırılan erkek ve bayan cüzdanlarını da üyelerin kullanımına sundu.

Sandık İdare Kurulu ayrıca sağlık fonundan karşılanmak üzere Sandık üyeleri ile eş ve çocuklarının Hepatit-B test ve aşılarının ücretlerinin bir kısmı karşılanıyor.

**"DAYANIŞMA İÇİN,
PAYLAŞMA İÇİN"
SİZ DE**

**EMO İZMİR ŞUBESİ
BİRİKTİRME VE YARDIMLAŞMA SANDIĞI'NA**

ÜYE OLUN !

ADRESİNE ULAŞILAMAYAN ÜYELERİMİZ

Üye sorumlulukları içinde yer almasına karşın bazı üyelerimiz adres değişikliklerini Şubemize bildirmemektedir. Bu şekilde olup yazışmaları iade gelen üyelerimizin isimlerini yayınlıyoruz.

Listede adı geçen kişilerin adresini veya telefonunu bilen üyelerimizin Şubemizi bilgilendirmelerini bekliyoruz.

Hakkı ANTER	Nejal AKDEMİR	Agah ÇOKAL	Neol ÜNGÖR
Zeki TOSUNER	Mustafa YALÇIN	Mehmet ÇÖNKÜ	Orhan ÜNLÜSOY
Ünar ÖRİŞ	Mustafa BERKTAŞ	Turgut GÜREL	Erol DEMİRCİ
Sungur PAMİR	İ.Haluk PASIN	S.Erhan ATAKAN	Metin SAYAN
İ.Erhan BAYER	Muzaffer YEŞİLTAŞ	A.İhsan KALEMCI	Dovrim YILMAZ
Süleyman ÇOLAKOĞLU	Nuri KUTLU	Mehmet KARTALOĞLU	Hasan ŞAHAN
D.Sabri UŞLU	Kemal DİNÇER	M.Hakan SONAT	Necdet ÇINTALAY
Murat MURATLI	Fehmi TUNÇEL	Cezmi KAŖOCHAN	Savaş ÖZGEN
Turgut SIVRIKAYA	M.Zeki EVGANLI	Ayyaz YAŞA	Halit TUĞSUZ
Hüki BİÇER	Cumhur GÜZEL	Mehmet GERÇEKER	Orhan DEMİR
Orhan BİRİNCIOĞLU	Yılmaz KANGAL	Ahmet TIRAŞ	İrfan DEMİRCAN
Tahir YILDIZ	Müştak KARADAYI	Mehmet KIRCA	Enver DOKUZOĞUZ
Vedat BAŞER	Sebahattin ÇELİK	Bilent GÜMÜŞEL	Melin AYŞAL
M.Ali TANYELI	İ.Nahom BANKMAN	Erdogan KARABULUT	B.Bilent TÜMER
R.Erhan DÖNMEZ	A.Osman DEMİRTAŞ	Ertuğrul ÇETİN	Okyar ATILLA
İsmail EROĞUL	Muharrem KARAAAP	M.Oral ERKLI	Ertuğrul ELÇIOĞLU
Adem ERDÖLEK	F.Erkan VIŞNE	İsmail Hakkı ÇİFTÇİ	Bekir AKBULUT
A.Mürcel ALPTEKİN	A.İhsan KOKU	Erol DIŞBUDAK	Roben HAZAN
Ali DABANLIOĞLU	Onur GÜNDOĞAN	Abdullah KUTLU	Mahir KUTAY
O.Nuri KINLI	Muratfa KARACA	İ.Soner PÖĞÜN	Adnan YÜKSEL
M.Rifat ÖZTAŞI	Oktaş ARDA	Mehmet BAYDAR	Yunus YILMAZ
Yusufl TIMER	Halim ZEYBEKOĞLU	Turan AYKANAT	Necdet KAYNAK
Mustafa AKSOY	Tayyip GÜLCAN	Ufuk TIMER	S.Beral ÖZER
M.Veyisel ÇETİN	Ergin OZAN	Hamdi GÖRGÜNEL	İbrahim ERTOK
Mustafa GEZGİNCİ	Enver TEMEL	Ufuk TURGAY	Mete NEPTUN
Ahmet YEPREM	Tuncay TUNÇELI	Adnan GÜNEY	Hacı YILMAZ
Talat YURTKAN	Gülkan HASIRIOĞLU	Tarik YARDIMCI	Rauf AYATA
Sertaç BELLER	M.Relik YÜCEL	A.Salim ÖZDEMİR	Emin ÇOBANOĞLU
Navzai YAĞCI	Necati ÖZTÜRK	Gökhan T GÜROL	İsmail TIMAZ
Ehvan İYİSON	M.Sefa ŞENOL	Cemal DİRİL	M.Hamdi YANIK
A.Kaan KÖSEOĞLU	Mehmet TAŞKIN	Ömer İNAN	Alaidin YOLCU
Ayhan KELEŞ	Olcayto KIRLI	Ferdî SEYMAN	Mustafa KIRLI
M.Yavuz KUBAN	M. Şahin İŞİK	Tijen ÇIRIĞ	Yıldırım ÖREN
Erdem KAYA	Eray GÜNDEM	Bilent ANGIN	A.Tahsin TOLA
Tamer COŞKUN	Abdullah ULUĞ	Roşit ÖZTÜRK	M.Cem COŞKUNER
Feriz BARDAKÇIOĞLU	Sönmez YILDIRIM	Mustafa DUNDAR	Kamil DILBER
D.Kağan GÜNEL	Mehmet KARAKUŞ	Mehmet ASLAN	Veli HAZAR
L.Erdal TUNCEL	Gazi MANSUROĞLU	Multisın AKYAR	Navzai AYDIN
H.Nadir TAMTÜRK	Melin İRENÇİN	İbrahim TANIŞMAN	Ali TUNÇ
Göksele DEMİRCİ	H.Alper DEMİR	Önder YAĞMUR	Adnan ERGÜN
Göksele OK	Feriha NURİ	Ayşe KOŞUKAVAKLI	Onur GÜN
Ceyhan KAÇAN	Feridun DEĞİRMENCİOĞLU		

1997 YILI AİDATINIZI

Aylık 150.000 TL. olan 1997 yılı ödentisini bu güne kadar ödemeyen üyelerimizin borçlarını yıl sonuna kadar kapatmaları gerekiyor. Unutmayın Odamızın temel geliri olan üye ödentilerinin süresinde ve düzenli tahsil, güçlü ve etkin bir meslek kuruluşu olmanın ön koşuludur. Tüm üyelerimizden üyelik bilinci ve sorumluluğunun gösterilerinden biri olan üye ödentilerini zamanında ödemelerini ve ödemeyenleri uyarmalarını bekliyoruz.

EMO'DAN AKREPE TOPLU KATILIM

Ankara Sanat Tiyatrosu'nun oynadığı Rutkay AZİZ'in yönettiği ve Eşber YAĞMURDERELİ'nin yazdığı oyun 22-23-24-25 Aralık tarihlerinde, 18:30 ve 21:15 seanslarında İsmet İnönü Sanat Merkezi'nde gösterime giriyor.

AKREP;

"Yüzyıldır bu topraklar üstünde akrebin kısılcında hayatları yarım kalan ya da eksik yaşanan insanların anısına..."

"Gerçeğe, isyana, vahşete, korkuya, neşeye, sevgiye, sona, utanca, hayata, aşka, cinayete, göreve, yalnızlığa, ölüme, mahkuma, hakime, kaleye, umuda DAIR..."

yazılmış.

22 Aralık 1997 Pazartesi 21:15 seansına toplu bilet alınmıştır. Katılmak isteyen üyelerimiz Şubemizi arayabilirler. Bu seansın tüm geliri İHD İzmir Şubesi'ne kalacaktır.

MESUT ULUTAŞ'I ANIYORUZ

EMO'nun Merkez ve İzmir Şube Yönetim Kurullarında uzun yıllar görev alan ve Şube Başkanlığı yaptığı 1988 yılında aramızdan ayrılan Mesut ULUTAŞ'ı ölümünün 9. yılında anıyoruz.

1948 yılında Elazığ'da doğan ULUTAŞ, İDMMA Işık Mühendislik Yüksek Okulu Elektrik Bölümü'nden mezun oldu. 1977 yılında ESHOT Elektrik Şebeke Müdürlüğü'nde göreve başlayan iş yaşamı daha sonra TEK Ege Elektrik Dağıtım Müessesesi Müdürlüğü'nde devam etti. Halen biri elektrik-elektronik mühendisliği bölümünde biri inşaat mühendisliği bölümünde okuyan iki çocuğa sahip ULUTAŞ, kalp damarlarındaki tıkanıklık nedeni ile geçirdiği ağır koroner by-pass ameliyatı sonrası tüm çabalara karşın kurtarılamamış ve 27.12.1988 günü aramızdan ayrılmıştı.

Anma etkinliği olarak düzenlediğimiz programa tüm üyelerimizin ve dostlarının katılımını bekliyoruz.

DİA GÖSTERİSİ

(Sunan:Çağlar ÖZSAMANCI)

Tarih: 27.12.1997 Yer: EMO İzmir Şube Lokali Saat: 13.30

TEKNOLOJİK DEĞİŞİM ve SOSYAL YAŞAMDA YARATTIĞI SORUNLAR

(Konuşmacı: İsmail Hakkı KURT)

Tarih: 27.12.1997Yer: EMO İzmir Şube Lokali Saat: 14.00

Aynı gün ULUTAŞ saat:12.00'da Örnekköy'de mezarı başında anılacaktır.

YILBAŞINDA

"CUMHURİYET VE ATATÜRK" KARTLARI GÖNDERİN

Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'nce düzenlenen ilkokullararası Cumhuriyet ve Atatürk konulu resim yarışmasında dereceye giren ilk sekiz resmin baskılarının yer aldığı "Cumhuriyet ve Atatürk" kartları satışa çıkarıldı.

Geliri, gereksinimi olan ilköğretim okullarının eksiklerinin giderilmesi için harcanmak üzere özel bir hesapta toplanan kartlardan almak isteyen üyelerimiz Şubemizden temin edebilirler.

ENERJİ YÖNETİMİ KURSLARI BAŞLIYOR

EMO İzmir Şubesi, MMO İzmir Şubesi, Ege Üniversitesi Güneş Enerjisi Enstitüsü, E.Ü. Mühendislik Fakültesi Makina Mühendisliği Bölümü, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü İşbirliği ile **Enerji Yönetimi Kurs Koordinatörlüğü** kurulmuştur. Enerji kaynaklarının giderek azalması ve enerji fiyatlarının sürekli artması enerjinin daha verimli kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.

Koordinatörlüğün amacı, enerjinin doğru ve ekonomik kullanımını sağlamak, sosyal ve ekonomik büyüme hedeflerine engel olmayacak şekilde enerji kullanımında verimliliğin sağlanmasıdır. Bunun için öncelikle sanayi kuruluşlarında etkin bir enerji yönetim sisteminin kurulması gerekmektedir. Kurslar, Sanayi Kuruluşlarının Enerji Tüketiminde Verimliliğin Arttırılması için Alacakları Önlemler Hakkında Yönetmelikte belirtilen Enerji Yönetim Çalışmalarını yürütmek üzere Enerji Yöneticisi yetiştirmek amacıyla düzenlenmektedir. Kursların kapsamı, aynı yönetmeliğin 15. Maddesine göre belirlenmiştir. Kurs sonucunda başarılı olan katılımcılara Elektrik İşleri Etüd İdaresi - Ulusal Enerji Tasarrufu tarafından "Enerji Yöneticisi" sertifikası verilecektir.

Kurs 60 saat teorik ve 40 saat uygulama olmak üzere toplam 100 saattir ve belirli sektörlerle yönelik olarak yürütülecektir. Kurs programı sektörü ilgilendiren konular ağırlıklı olmak üzere düzenlenmekte, uygulamalar ise ilgili sektöre ait tesislerde gerçekleştirilmektedir. Kursun programı genel olarak aşağıdaki konuları kapsamaktadır.

A-) TEORİK KONULAR

- 1- Genel Enerji Durumu
- 2- Türk Sanayinin Yapısı: Enerji Tüketimi
- 3- Enerji Yönetimi Esasları Enerji Tasarrufu Etüd Yöntemleri
- 4- Enerji Muhasebesi
- 5- Ölçüm, Enstrümantasyon ve Otomatik Kontrol
- 6- Enerji ve Kütle Denklikleri
- 7- Yakıtlar
- 8- Yanma Prensipleri
- 9- Yakma Sistemleri
- 10- Kazanlarda Verim Hesaplamaları
- 11- Buhar Sistemleri
- 12- İzolasyon
- 13- Fırımlar
- 14- Isıtma ve Havalandırma, İklimlendirme
- 15- Elektrik Sistemleri
- 16- Aydınlatma
- 17- Basınçlı Hava
- 18- Kurutma Projesi
- 19- Atık Su
- 20- Çevre
- 21- Alternatif Enerji Kaynakları
- 22- Bileşik Isı-Güç Üretimi
- 23- Ekonomik Analiz Yöntemleri

B-) DENEYSEL ÇALIŞMALAR

- Baca Gazı Ölçümü
- İletkenlik Ölçümü
- Elektrik Ölçümü

- Akış Ölçümü
- Aydınlik Şiddeti Ölçümü
- Sıcaklık Ölçümü
- Nem Ölçümü

C-) UYGULAMA ÇALIŞMALARI

- Tesislerin Enerji Taraması
- Tesislerin Enerji Tasarrufu Etüdüleri

Başvuru: Tekstil sektörüne ait ilk kurs Ocak ayının üçüncü haftasında başlayacak olup, başvuruların Şubemize veya Koordinatörlüğün;

463 41 98 /121 numaralı telefona yapılması gerekmektedir.

KURULUŞ YEMEĞİMİZ 13 ARALIK'TA

Elektrik Mühendisleri Odası'nın 43. kuruluş yıldönümü 13 Aralık 1997 Cumartesi günü Balçova Kaplıca Tesisleri Kardelen Salonu'nda kutlanıyor.

Gecede mesleğinde 40. ve 25. hizmet yılını tamamlayan üyelerimize Onur Plaketleri ile hizmet belgelerinin verileceği Şube Bülteni'mizin Kasım sayısında yayınlanmıştı. Duyuruda bilgisayar çıktılarından kaynaklanan bir nedenle daha önceki yıllarda 40. hizmet yılını tamamlayan Necmettin GÜLBOY, Zeki Dündar AKPINAR ve Nahit YORULMAZ'ın isimleri sehven yazılmıştır.

Hatamızı düzeltmek ve isimleri bir kez daha anımsatmak üzere 40. ve 25. hizmet yılını tamamlayan üyelerimizin isimlerini birkez daha yayınıyoruz.

40. Yıl

(750) Feridun KUMRUOĞLU	(782) Özergen ERYÖNER	(800) İ. Makbul MUT
(809) Göksel İLDENİZ	(815) A. Erdoğan BAYCAN	(943) Zuhut YILMAZ
	(1252) Ünal ATALAY	

25. Yıl

(3577) Zafer YENER	(3597) Nevzat EVGIN	(3598) Faruk ÇAKAREL
(3622) Ramazan TEKİR	(3745) Necdet TEKSOY	(3762) Mehmet POLAT
(3766) Ali KUYUCU	(3795) Necdet CİMTALAY	(3810) Kadir TAN
(3820) İ. Yaşar KARAMANLI	(3823) Süleyman GÜLERİYÜZ	(3824) Müjdat ÇATALYÜREK
(3858) Fahrettin SAYGILI	(3861) Ali KAYA	(3862) Sami ÖZÇELİK
(3884) Tahir BORA	(3905) Ahmet KARANCI	(3915) Aydın ÖZÇALIK
(3936) Erdiç ÖZÜNER	(3947) Abdulkadir ÇARIKÇI	(3950) Sermet YENTÜR
(3960) Orhan GİDER	(3970) Bülent TANAY	(3978) Orhan MALKARALILAR
(3987) Mahir KÖPÜKLÜ	(4009) Ahmet UZUNOĞLU	(4109) M. Serdar MERDİN
(4151) Altan YURDAKUL	(5374) Hasan KILDIŞ	(14392) Hulusi KAYA
	(19386) Mete ÖNBASLI	

**YILBAŞINDA
BOZDAĞ'DAYIZ**

"GÖLCÜK MOTEL"
(31 Aralık '97 / 1-2-3 Ocak '98)

4 gece, yarım pansiyon
0-6 yaş ücretsiz,
12 yaşına kadar % 50,
18 yaşına kadar % 30 indirim

ODEMELER - Kasım, Aralık, Ocak aylarında eşit olarak

REZERVASYON - EMO İzmir Şubesi Bilgi Birimine ve Yediteknis Servisine

**GELENEKSEL
EMO GECESİ**

**43. KURULUŞ
YILDÖNÜMÜMÜZÜ
KUTLUYORUZ...**

13 Aralık 1997 Cumartesi, Balçova Termal Tesisleri

MÜHENDİS ARAYAN FİRMALAR

• **EN-KO ELEKTRONİK**, endüstriyel otomatik kontrol sistemleri tasarımında görevlendirilmek üzere yazılım ve donanım deneyimli, İngilizce ve "C" programlama dillerini bilen elektronik mühendisi. (Banu Öcal DALGIÇ : 376 7806)

• **POLİNAS**, elektrik bakım bölümünde görevlendirilmek üzere elektrik, elektronik mühendisi.

(Enis TANIK : 0.236.233 04 70)

• **ÇANAKKALE ÇİMENTO** Fabrikası, enstrümandan anlayan elektrik mühendisi.

(İlker AKMAN: 0. 286.682 72 00 -10 hat)

• **DÜNYA ELEKTRİK**, satış departmanında görevlendirilmek üzere elektrik mühendisi.

(469 77 72)

• **SUN TEKSTİL**, A.O.S.B'de görevlendirilecek elektrik-elektronik mühendisi.

(Aydın ÖZTÜRK : 376 79 94)

• **SENSOR MATİK** elektrik mühendisi aramaktadır.

Ayşe YILANKIRAN : 446 16 30

• **ECZACIBAŞI** tıbbi cihazlarla ilgili bakım-servis bölümünde görevlendirilmek üzere İngilizce bilen elektronik mühendisi aramaktadır. (244 86 11)

• **HİPERMARKET** inşaatında görevlendirilmek üzere elektrik mühendisi aramaktadır.

(Levent DAĞISTAN: 441 59 50)

• **KEMERKÖY TERMİK SANTRALİ**'nda görevlendirilmek üzere elektrik mühendisi aramaktadır.

(Osman DEDE: 0.232.616 07 01)

PERİYODİK BİLGİSAYAR KURSLARIMIZ DEVAM EDİYOR

WWE I	: Pazartesi-Perşembe 16.00-19.00
WWE II	: Pazartesi-Perşembe 19.00-22.00
WWE III	: Salı-Cuma 16.00-19.00
WWE IV	: Salı-Cuma 19.00-22.00
WWE V	: Cumartesi-Pazar 13.00-16.00
WWE VI	: Cumartesi-Pazar 16.00-19.00
ACAD	: Cumartesi-Pazar 09.00-13.00
C	: Çarşamba

WWE: Windows/Word/Excel-Toplam: 60 Saat 20.000.000.TL

ACAD: Auto CAD R13-Toplam 40 Saat 15.000.000.TL

C:C++ Programlama Dili-Toplam: 24 Saat 10.000.000.TL

PASCAL: Pascal Programl. Dili-16.00-19.00 / 19.00-22.00

Bilgi için Tel: 421 35 45

GELENEKSEL

EMO 4. SATRAH TURNUVASI

15 - 21 ARALIK 1997

Başvurular : EMO İzmir Şubesi

EMO EĞİTİM MERKEZİ SEMİNER PROGRAMI

<p>Orta Gerilim Şebekelerinde Karşılaşılan İşletme Sorunları ve Çözüm Önerileri (Deniz KÜLTÜR) 11 Aralık 1997 - 16.⁰⁰-20.⁰⁰ 6.000.000 TL.</p>	<p>PC Tabanlı Veri Toplama Kontrol (Tolga AYAV) 4 Şubat 1998 - 13.⁰⁰-17.⁰⁰ 8.000.000 TL.</p>	<p>Tartım ve Dozajlama Kontrol Sistemleri (Banu ÖCAL) 25 Şubat 1998 8.000.000 TL.</p>
<p>Yeni Başlayanlar için; İNTERNET Semineri (Ahmet ÖZKURT) 20 Aralık 1997 - 9.⁰⁰-12.⁰⁰ 7.500.000 TL.</p>	<p>İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği İlk Yardım (Ünal TOKTAŞ) 20-21 Şubat 1998 (10 Saat) 15.000.000 TL.</p>	<p>AYRINTILI BİLGİ İÇİN, EMO EĞİTİM MERKEZİ Tel: 421 35 45 Faks: 464 32 00</p>
<p>PLC'lerin Genel Prensipleri (Berna ÖNAL) 7 Ocak 1998 - 09.⁰⁰-16.⁰⁰ 8.000.000 TL.</p>	<p>Motoryüklerinin Özelliği ve Bağlı Fiderlerde Koruma Ayarları (Deniz KÜLTÜR) 20 Şubat 1998 - 16.⁰⁰-20.⁰⁰ 6.000.000 TL.</p>	
<p>“Seminer Ücretine, Seminer Notları, Katılım Belgesi ve İkramlar Dahildir. Kursa kayıt katılımları sınırlı olduğundan telefon ile ulaşım sırası gözetilerek yapılacaktır.”</p>		

TEDAŞ'ın müşteri tesislerinden yararlanma hakkı

Ana statüsünde de belirtildiği üzere **Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ)** ülkemizde elektrik dağıtımı ile görevli Kamu İktisadi Teşekkülü'dür (KIT).

Ana statünün 4. Maddesi hükmüne göre dağıtım tesislerini kurmak, işletmek, kurulmasını ve işletilmesini sağlamak TEDAŞ'ın faaliyet konuları içerisinde.

Ana statünün bu düzenlemesinden her ne kadar dağıtım tesislerinin yapımı ve işletilmesi görevi idari bir görev olarak görünse dahi, **TEDAŞ** bir takım tesislerin müşteri tarafından yapılmasını kabul edebilmektedir. Nitekim bu husus *Elektrik Satış Tarifeleri Yönetmeliği*'nde de belirtilmiştir.

Tarifeler Yönetmeliği 18. Madde hükmü TEDAŞ'ın müşteri tesislerinden faydalanması koşullarını düzenlemektedir.

Buna göre **TEDAŞ** müşteriye ait tesislerden 3. Kişilere elektrik verme hakkına sahiptir. Mülkiyeti müşteriye ait olan bu tesislerden faydalanma hakkını **TEDAŞ** müşteri ile yaptığı *Abonman Sözleşmesi* hükümlerinden almaktadır. Müşteri ile yapılan *Abonman Sözleşmesi* bu konudaki yönetmeliklere atıf yapmak sureti ile yönetmelik hükmünü sözleşme hükmü haline getirmektedir. Dolayısı ile müşteri kendi yaptığı tesis ile abone olurken *Abone Sözleşmesi* ile kendi tesislerinden yararlanma hakkını da **TEDAŞ**'a vermektedir.

Yönetmelikte **TEDAŞ**'ın bu yararlanma hakkı koşulsuz olarak düzenlenmiş değildir. **TEDAŞ** müşteri tesislerinden yararlanarak, üçüncü bir kişiyi abone yapabilmek için aşağıdaki koşulların gerçekleşmesini aramak zorundadır.

a) *Yapılacak bağlantı tesis sahibine verilen hizmete engel olmamalıdır.*

b) *Üçüncü kişi hesaplanacak olan katılım payını ödemelidir.*

c) *Üçüncü kişinin tesislerinde oluşacak arızaların tesis sahibinin hattını engellemesi için gerekli önlemler alınmış olmalıdır.*

TEDAŞ Üçüncü kişiler ile *Abone Sözleşmesi* imzalarırken bu hususların yerine getirilip getirilmediğini bizzat araştırmak zorundadır. Çünkü bu koşullar üçüncü kişiler ile tesis sahibi arasında imzalanan protokolün değil bizzat **TEDAŞ**'ın ve tesis sahibinin taraf olduğu sözleşmenin hükümleridir. Dolayısı ile sözleşmenin tarafı olmayan üçüncü kişi bu sözleşmeden doğan hiçbir borca sahip değildir.

Diğer taraftan yukarıda "a" bendinde belirtilen aboneye verilen hizmete engel olmama ise bir koşul değil bir sınırlamadır. Bu nedenle tesis sahibi aboneye verilen hizmetin kalitesini düşürüyor ise veya herhangi bir nedenle hizmet aksatıyor veya engel oluyorsa **TEDAŞ** bu olurun verilmesini tesis sahibinden isteyemez.

Yönetmelikte hüküm altına alınan hat katılım bedelinin kimin tarafından tahsil olunacağı meselesi ise düzenlenmemiştir. Ancak

TEDAŞ her koşulda bu bedelin ödendiğini görmek zorundadır. Aksi takdirde abonenin tesislerinden bağlantı yapamaz, yapsa dahi bağlantısının iptali ve bu nedenle oluşan zararın tazminini müşteri her zaman isteme hakkına sahiptir. **TEDAŞ**'ın sözleşmeye aykırı davranışı, üçüncü kişiyi tesis sahibinin mülkiyet hakkına tecavüz eden durumuna düşürmektedir ki, bu da ayrıca üçüncü kişiye **TEDAŞ**'tan zararın tazminini isteme hakkını vermektedir.

Hat katılım payının hesaplaması ise **TEDAŞ** tarafından yapılmaktadır. Yönetmelikte hat katılım bedeli hesaplamasına karşı itiraz edilemeyeceği belirtilmekte ise de bu Anayasa'mıza aykırıdır. Bu nedenle **TEDAŞ** tarafından yapılan hesaplamalara karşı yasal süreleri içerisinde Yargı yoluna başvurma olanağı her zaman vardır.

Tüm bunların dışında **TEDAŞ** üçüncü kişinin tesislerinden doğan bir anzanın tesis sahibinin hattını etkilememesi için gerekli olan önlemlerin alındığını görmek zorundadır. Yönetmelik burada bir asgari sınır getirmiştir. Bu da üçüncü kişiden istenebilecek önlemler asgari tesis sahibinin kendi hattında almış olduğu önlemler kadar olmalıdır.

ZUCCHINI **MODEMAK**
PREFABRİK ELEKTRİK DAĞITIM SİSTEMLERİ * BUSBAR *

- MÜŞTERİ TEMSİLCİLİĞİ VE BAYİ ORGANİZASYONUNDA GÖREV ALACAK,
- GENÇ - DİNAMİK, PROJE KONULARINDA DENEYİMLİ,
- YETERLİ İNGİLİZCE BİLGİSİNE SAHİP,

ELEKTRİK MÜHENDİSİ

— ARIYOR —

MÜRACATÇILARIN KONULARINDA EN AZ 3 YIL İŞ DENEYİMİNE SAHİP OLMALARI,
25 - 35 YAŞ ARASINDA OLMALARI,
ERKEK ADAYLARIN ASKERLİK İLE İLİŞKİSİ OLMAMASI GEREKMEKTEDİR.

Hırdavatçılar C. Caddesi 1145 / 6 Sokak No:18
Yenişehir - İZMİR Tel: 0.232.433 91 66 - 67

YUNAN TEKNİK ODASI

“TECNICAL CHAMBER OF GREECE”

İZMİR'DEYDİ

12 Aralık 1997 tarihinde, TMMOB'un girişimleriyle Yunanistan Teknik Odası'ndan gelen yedi kişilik heyet MMO İzmir Şubesi Lokali'nde TMMOB'a bağlı Oda temsilcileriyle bir araya geldi. İki ülke arasındaki diplomatik ve askeri ilişkiler gözönünde bulundurulduğunda daha da anlam kazanan bu buluşma hazırlanan ortak bildiri ile kamuoyuna duyuruldu.

DOSTLUK, DAYANIŞMA VE BARIŞ İSTİYORUZ

"TMMOB ile Yunanistan Teknik Odası uzun yıllardan bu yana meslek örgütleri olarak ilişkilerini uyum içinde geliştirmişlerdir. Ankara'da başlayıp İzmir'de devam edecek olan bu buluşma Mayıs 1997'de Atina'ya TMMOB yöneticilerinin yaptığı ziyaret sırasında kararlaştırılmıştır. Tekrar buluşmaktan mutluluk duyuyoruz.

İkili ilişkilerin sürdürülmesi ve geliştirilmesi, gelecekte meslek örgütlerimizin başka ülkedeki meslektaşlarıyla daha geniş bir alanda yapacağımız çalışmalara da uygun bir ortam hazırlayacaktır.

İki meslek örgütünün anlamlı bir işbirliği çerçevesinde ortaya koyacağı ortak çalışma programı ve bu programın sürekli takibi iki ülke arasında, içinde buldukları ortak bölgede ve Avrupa'da barışın ve dostluk ortamının geliştirilmesine, uluslararası platformlarda dayanışmanın oluşturulmasına katkıda bulunacağına inanıyoruz.

Yapacağımız ortak çalışmada her iki tarafın da ortak sorun alanları olan enerji, çevre, kültürel mirasın korunması ve deprem alanlarında ortak etkinlik, bilimsel ve teknik çalışmalar programlı olarak hayata geçirilecektir.

Bu ziyaretin Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin diplomatik ve askeri alanda sorunlu olduğu bir döneme rastlaması da anlamlı olmuştur. Bizler sivil toplumun temsilcileri olarak, resmi olan ilişkilerden bağımsız, dostluk ve barış duygularıyla doluyuz. Her iki ülkenin silahlanmaya harcadıkları olağanüstü kaynakların halkların refahını yükseltecek yatırım alanlarına yönlendirilmesini istiyoruz. Bu duygularımızı tüm kamuoyuna ve ilgililere duyuruyoruz. İki ülke arasında her düzeyde aynı ilkelere bağlı bir ilişkiye bir an önce ulaşılmasını istiyoruz, umut ediyoruz.

TMMOB Yunanistan Teknik Odası

Yapılan söyleşinin kısa bir özeti de yayınlamayı anlamlı buluyor, yararlı olacağını düşünüyoruz.

Kostas LIASKAS (Yunan Teknik Odası Başkanı) - Türkiye'ye ve İzmir'e ilk gelişimiz değil. Dün Ankara'da TMMOB ile bir protokol imzaladık. O protokolda ülkeler arasında yapılabilecek şeyleri gözden geçirdik. Biz Yunan Teknik Odası olarak Yunanistan'da enerji, çevre sorunları, telekomünikasyon, toplu taşımacılık, depremler ve daha

birçok şey için çok çalışıyoruz. Bu gezi sayesinde iki ülke daha fazla kaynaşacak ve ortak sorunlarımız için daha iyi çözümler üreteceğiz.

MMO - Aynı bölgede yaşıyoruz ve bu bölgenin sorunları var. Bu sorunları beraber çözmek zorundayız. MMO İzmir Şubesi olarak İzmir'in hava kirliliği problemi hakkında bir rapor ve çözüm oluşturduk ve bunu Avrupa Birliği'ne sunduk. Bu konuda Yunan Teknik Odası ile beraber çalışmak isteriz.

EMO - Bu protokol sonucunda Yunanistan, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesine nasıl yaklaşacak?

LIASKAS - Bizim görevimiz onlara yardım etmek.

EMO - Trabzon'da ülkücülerin Karadeniz Ekonomik ve Sosyal Konsey Heyeti'ne saldırısına karşı Selanik'te TÜSİAD'a yapılan saldırının ardından ziyaretiniz ayrı bir önem kazandı. Türkiye'den Yunanistan, ortada birşey yokken problem çıkaran bir ülke konumunda, Yunanistan'dan bakılınca Türkiye nasıl görünüyor?

LIASKAS - Selanik'te olanlar çok küçük bir topluluğun ürünüydü. Biz bu hareketi onaylamıyoruz ve bunu dile getiriyoruz. Bu davranışlar bizim de hoşumuza gitmiyor ve onlarla beraber değiliz. Bizim buraya geliş amacımız iki ülkeyi yanyana getirmek.

EMO - Yunan Teknik Odası'nda üye-oda ilişkileri nasıl? Odaya üyelik zorunlu mu?

LIASKAS - Oda, 1923'te kuruldu, 70

bin üyesi var. Tüm mühendisler serbest ya da kamuda çalışsın Odaya üye olmak zorunda yoksa imza yetkileri yok. Bizde her mühendislik dalının ayrı odası yok, odamız bünyesinde gruplar halinde yer alıyorlar.

EMO - Yönetim kaç kişi, her gruptan temsilci bulunuyor mu?

LIASKAS - Odanın bünyesinde bağımsız sendikalar var. Odamız üyelerinin maaşlarını takip ediyor, bir mühendise maaşı verilmiyorsa onun maaşının alınması için çalışıyor. Meslek içi teknik eğitim veriliyor. Hükümet teknik konularda bizden fikir almak zorunda, biz de gözlediğimiz yanlışları idari birimlere bildiriyoruz. Yunan Teknik Odası devletten para almıyor, gelirinin %2'sini mühendis aidatları, geri kalanı da projelerden oluşuyor. 16 şubemiz var, her 3 senede seçim yapıyoruz, seçim için bütün mühendisler sandığa gidiyor. Haftalık bir dergi çıkarıyoruz. Bu dergiyi üyelerimize ulaştırıyoruz ve uluslararası dağıtımını gerçekleştiriyoruz.

EMO - Nükleer enerjiye nasıl bakıyorsunuz?

LIASKAS - Yunanistan'da kullanımı azaltmak için Cezayir'den doğalgaz getiriliyor. Ülkenin doğusundan batısına büyük bir kanal yaptık. Projeleri oluşturmada ve bunları kimlerin yapacağı konusunda çeşitli problemlerimiz var. Yunanistan'da enerji gereksiniminin %8'i linyitten, %92'si ise petrolden sağlanıyor.

ÇOK YETENEKLİ KEYBOARD

7000 ve 8000 keyboard bir çok kullanım özelliğine sahip. Smart kartları ve magnetik tarama kartlarını okuma özelliğine sahip olan keyboard aynı zamanda barcode okuyucu, elektronik para ve kredi kartı okuyucu olarak da kullanılabilir. Ayrıca çift smart kart okuyucu ve tek manyetik kart okuyucu veya çift smart kart okuyucu ve tek barcode okuyucu veya bunların hepsine birlikte sahip bir özellikte tasarlanmıştır. 8000 ailesi 200'ün üzerinde farklı kombinasyona sahip olduğundan birçok protocol ve standartla da çalışabilmektedir.

*Cherry Mikroschalter, 91275 Auerbach/Opf, Germany
Tel: +49-9643-180 Fax: +49-9643-18262*

SAYISAL KALEM

Carnegie Mellon Engineering Design Research Center tarafından geliştirilen sayısal dolmakalem, el yazısını tanıyor ve hafızasına kaydediyor. Herhangi bir düzlem üzerine yazılan yazıyı veya çizilen şekli, "gönder" veya "e-mail" komutu ile faks numarasına veya e-mail adresine gönderebiliyor. Bilgiler, sayısal "mürekkep haznesi" sayesinde hafızaya kaydediliyor ve desktop bilgisayara yüklenebiliyor.

BAĞIMSIZ S/W MODEM

PCT388 56Kbps Host Signal Processing Modem (HSP Modem) chip özellikle desktop, notebook ve elle taşınabilir bilgisayarlar için üretilmiş olup 56Kbps veri/fax/ses kapasitesine sahiptir. Şu anda PCT288i s/w geliştirilebilen modem kullanıcıları için eski teknolojiden yenisine geçiş pin-to-pin uyumluluğundan dolayı oldukça kolayca yapılabilmektedir. PCT388 ve CODEC chipleri ayrıca tak-çalıştır, gerçek UART, PCMCIA arabağdaşım fonksiyonlarına da sahip bulunmaktadır. Bu modem 5V ta 75mW enerji tükettiği için dizüstü ve taşınabilir bilgisayarlar için idealdir. PCT388 ayrıca 115.200 bps hızında ve sayısal ses verisi iletiminde uygundur.

*PC-TEL Inc, 630 Alder Drive, Suite 202, Milpitas, CA 95035, USA
Tel: +1-408-3830452 Fax: +1-408-3830455*

DATA ACQUISITION KART

La012 yüksek hız seri link PC kartı (PCMCIA) iki taşınabilir PC'yi veya INMOS Transputer'ları full dublex cornns. linkleri kullanarak bağlar. Bükümlü çift kablo iletim hatları için RS422 diferansiyel hat sürücülerini kullanarak seri veri hatları tamponlanır. Bu arabağdaşım aynı zamanda da HP "versatile link" fiber optik yoluyla direkt bağlantı sağlayabilir. 10 ve 20Mbps hızlarında iki işletim hızında çalışmaktadır. Saat fazından bağımsız olabilmesi için veri alımı asenkronudur. Ayrıca bu kart INMOS seri link ile taşınabilir. PB yolu arasında arabağdaşım sağlamaktadır. Giriş ve çıkış portlarının her ikisi de iki yönlü ulaşılabilir arabağdaşımıdır. Yazılım uyumluluğu için şirketin uluslararası izin verici cihaz sürücüsü, JA-NABL, diğer kartlarla kullanım için bir kartla donanımlanır.

*Elean Digital Systems, Elean House, Little Park Farm Rd.
Segensworth West, Fareham, Hants PO 15 5SJ, UK,
Tel: +44-1489-579799 Fax: +44-1489-577516*

İNTERNETTE BİLGİSAYAR ETMENLERİNİN ROLÜ

Oğuz DİKENELİ

EMO İzmir Şubesi

ÖZET

İnternetin öneminin ve yayılmasının artmasıyla birlikte, internetin olanaklarının kolay bir şekilde kullanılmasını sağlayan yazılımlara olan gereksinim de hızla artmaktadır. İnternetin yoğun oranda dağınık ve sürekli genişleyen yapısına uyumlu yazılımların geliştirilmesi, yeni yazılım teknolojileri gerektirmektedir. İnternete uygun yeni teknoloji arayışlarının en önemli sonuçlarından biri de etmen (agent) teknolojisidir.

Etmenler özellikle internet üzerine dağılmış ve değişik formatlarda tutulan bilgilerin, kullanıcıların amaçları doğrultusunda derlenmesini ve işlenmesini gerektiren uygulamalarda başarılı şekilde kullanılmışlardır [Bay] [Syc]. İnternetin özelliklerini kullanacak bu tip uygulamalar geliştirilmenin en zor yanı, derlenmesi gereken bilginin de internet gibi sürekli değişmesi ve gelişmesidir. Dolayısıyla bu tip uygulamaların sürekli değişen ortama kendilerini uyarlayacak şekilde geliştirilmeleri gerekmektedir. Bu çalışmada, çok-etmen mimarilerinin genel özelliklerine kısaca değinilecek ve yukarıda tanımlanan tipteki uygulamaların geliştirilebileceği bir generik çoklu etmen mimarisi modeli tanıtılacaktır.

ETMEN ÖZELLİKLERİ

İnternet üzerinde etmenlere dayalı yazılım mimarilerine geçmeden önce, etmenleri sıradan yazılım parçalarından ayıran özelliklerine değinmek gerekmektedir. Aşağıda, bir yazılımın etmen olarak adlandırılması gerekli olduğu düşünülen özellikler sıralanmıştır. Bu çalışmada çoklu etmen sistemleri üzerinde durulduğundan, çoklu-etmen sistemi içinde yer alan etmenlerde olması gereken özellikler de listeye dahil edilmiştir.

Özerklik : Bir etmen özerkliği, etmenin dış veya iç olayları algılayarak, bu algılamalara göre görev başlatabilme yeteneğidir. Etmenlerin tamamen özerk olmaları istenen bir özerklik olmayabilir. Fakat bir etmen en azından kullanıcı tarafından denetlenebilen bir özerkliğe sahip olmalıdır. Hiçbir özerkliğe sahip olmayan bir yazılım, etmen olarak adlandırılmaz.

Kalıcılık: Etmen kendisine verilen iş bittikten sonra da aktif olarak kalmalı ve çevresini gözetleyip, gereken eylemleri gerçekleştirmeye hazır olmalıdır.

Uyumluluk : Etmen değişen kullanıcı gereksinimleri ve çevreye uyum sağlayabilmelidir.

İşbirlikçilik : Çoklu-etmen sistemlerinde, etmenler insanlar ve diğer etmenlerle işbirlikleri kurabilmelidirler. Bu işbirlikleri sonucu etmen kendi kişisel bilgisini geliştirir ve karar verme yeteneklerini artırır.

Yukarıda tanımlanan özellikleri dışında, çoklu-etmen

sistemlerinin özel bir iletişim protokolüne gereksinim duyacakları açıktır. Bugün ağ tabanlı yazılım geliştirmede kullanılan en popüler protokol işlemci/sunucu protokolüdür. Bu protokolden işlemci isteğini sunucuya iletir ve yanıtı beklemeye başlar, sunucu işe gelen isteği işler ve bulduğu yanıtı işlemciye döndürür. Bu sınırlı protokolle çoklu-etmen sistemleri geliştirilemeyeceği açıktır. Örneğin, bir çoklu-etmen sisteminde, etmenlerden birinin borsayı gözlediğini varsayalım. Böyle bir sistemde diğer etmenler bir hisse senedinin belli bir değerini altına düşmesini ya da üzerine çıkmasını bilmek isteyebilirler. Dolayısıyla, borsayı gözleyen etmen bu tip sorgular ile karşılaşacaktır. Arçelik hisseleri 100.000'in altına düştüğünde haber ver. Bu sorgu klasik işlemci/sunucu protokolünün yetenekleri ile yanıtlanamaz. Sonuç olarak çoklu-etmen sistemlerinin klasik işlemci/sunucu protokolünden daha yetenekli bir protokole gereksinimleri vardır.

KQML (Knowledge Query and Manipulation Language) [Fin] çoklu-etmen sistemlerinde, etmenlerin birbirleriyle bilgi paylaşmaları amacıyla geliştirilen bir protokoldür. KQML yukarıdaki paragrafta işlemci/sunucu protokolünde belirtilen eksiklikleri gidermek ve etmen bilgi paylaşımına uygun bir yapı oluşturmak amacıyla tasarlanmıştır. KQML'in kullandığı bir etmen sisteminde, etmenler standart bir KQML "performative" kümesi ile konuşurlar. Bu kümede değişik amaçla tanımlanan bazı "performative"ler şunlardır;

Sorgu amaçlı olanlar (ask-about, recommend-one), etmen yeteneklerini tanıma amaçlı olanlar (advertise, emirler, register, subscribe vb). KQML mesajı protokol bilgisinin tanımlandığı bir dizi parametre ve mesajın kendisini içeren "content" bölümünden oluşur. Gramer yapı aşağıda şekil 1'de gösterilmiştir.

performative

```
( : sender x )
( : receiver z )
( : ontology O )
( : language L )
( : content C ) )
```

Şekil 1

KQML yapısını kullanarak, etmenler yetenekleri tanıtabilirler (advertise performative), diğer etmenlerin belli durumlarda kendilerine haber vermesini isteyebilirler (subscribe performative) ve değişik amaçlı sorgular üretebilirler. Dolayısıyla, KQML yapısı ile klasik işlemci/sunucu protokollerinin sınırları aşılmış ve çoklu-etmen sistemlerin geliştirilmesi için gerekli olanakları sağlayan bir protokol oluşturulmuştur.

Şekil 1'deki KQML yapısında görünen "ontology" ve "language" parametreleri de çoklu-etmen sistemlerinde tanımlanması gereken özelliklerdir. "Ontology" tüm etmenlerin bildiği ve üzerinde anlaşılabilir bir sözcük kümesi olarak tanımlanabilir. Ayrıca bu sözcükler arasında ilişkiler de aynı "ontology"nin parçası olarak tanımlıdır ve tüm etmenler tarafından bilinmektedir. Böylece, etmenler tümünün bildiği ve anladığı bir sözcük kümesi ile konuşmaktadır. Doğal olarak "ontology"ler çoklu-etmen sisteminin uygulandığı alana bağlıdır. Örneğin, internet üzerine dağılmış hasta veritabanlarını entegre eden bir etmen sisteminde, üzerinde anlaşılabilir bir sağlık sistemi "ontology" sine gerek vardır.

KQML mesajında görünen "language" parametresi ise tüm etmenlerin söylemek istedikleri dili belirtmektedir. Literatürde bu amaçla geliştirilmiş dillerden en kabul göreni KIF [Gen] olmuştur. Fakat SQL gibi standart bir dil de bu amaçla kullanılabilir. Burada dil, etmenin söylemek istediğini ifade ettiği şablon olarak görülebilir ve bu şablonu kullanarak söylemek istenenler "ontology" den seçilen kelimeler ile ifade edilmektedir.

Genel Bir Çoklu-Etmen Mimarisi

Çoklu etmen mimarileri genellikle üç tip etmeden oluşmaktadır. Bu etmen tipleri şunlardır; arayüz etmenleri, görev etmenleri ve bilgi etmenleri.

Arayüz etmenleri kullanıcı ile etkileşime geçerek, kullanıcının sistemi kullanmasını sağlarlar. Kullanıcı sadece arayüz etmeni ile iletişime geçtiğinden, sistemin karmaşık yapısından sıyrılmış olur, arayüz etmeninin temel fonksiyonları şunlardır:

- Kullanıcıdan ilgili bilgileri almak ve gerekli işi başlatmak
- Problem çözme sürecinde, kullanıcıya ek bilgileri sormak
- Gerekliğinde kullanıcının onayını almak
- Başlatılan işin sonuçlarını kullanıcıya döndürmek

Görev etmenleri, arayüz etmenleri tarafından kendilerine gelen işler; gerçekleştirilecek planları oluşturup, bu planları diğer etmenler ile iletişim içinde çalıştırmaktan sorumludurlar. Bir görev etmeninin temel sorumlulukları şunlardır:

- Arayüz etmeninden kullanıcı tarafından tanımlanan işleri almak
- Gelen işleri anlamak ve bu işlerden çözülecek problemleri çıkarmak
- Çözülecek problemler için gerekli planları oluşturmak
- Plan içindeki bilgi aramaya ilişkin alt-problemleri belirlemek
- Bilgi etmenleri (eğer gerekiyorsa diğer görev etmenleri) ile iletişime geçerek oluşturulan planları çalıştırmak, çözümlenmek ve sonuçlandırmak.

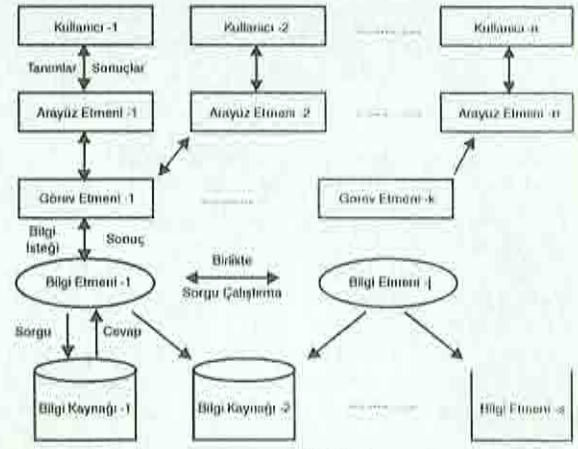
Bilgi etmenleri ise internet üzerinde çoklu-etmen sistemini kullandığı bilgi bankalarına akıllı bir erişim sağlayan katman olarak tanımlanabilirler. Bilgi genelde klasik veritabanları ile tutulduğundan, tanımlı "ontology"yi bilen ve bu "ontology"ye dayalı olarak gelen KQML mesajlarını cevaplayan bir katmana gerek vardır. Bilgi etmenleri genelde diğer etmenlerden gelen şu tip mesajları yanıtlar:

- Etmene ilişkin bilgi kaynağına ilişkin tek seferlik sorgular
- Sürekli çalışacak periyodik sorgular (bu tip sorgular

"subscribe" "performative" ile tanımlanabilir)

- Bilgi kaynağının gözlenmesine ilişkin sorgular

Bu etmen tiplerinden oluşan çoklu-etmen mimarisinin genel yapısı şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2

Bu mimaride bir kullanıcı isteğinin yanıtlanma süreci şu şekilde gerçekleşmektedir; kullanıcı isteğini arayüz etmenini kullanarak şekillendirir. Bu istek iş tanımı olarak görev etmenine iletilir. Görev etmeni gelen işe ilişkin planını oluşturur, bu planı yanıtlayacak bilgi kaynaklarını belirleyerek planın alt-planlarını yaratır ve ilgili bilgi etmenlerine gerekli mesajları gönderir. Bilgi etmenleri, görev etmeninden gelen mesajları çözümler, kendi bilgi kaynağını kullanarak yanıtlar ve yanıtları ilgili görev etmenine döndürür. Görev etmeni bilgi kaynaklarına gönderdiği tüm yanıtları toplar, birleştirir, sonucu işin geldiği arayüz etmenine döndürür. Arayüz etmeni de gelen sonucu uygun bir şekilde kullanıcıya gösterir.

SONUÇ

Bu çalışmada bir çoklu-etmen sisteminde yer alan etmenlerin genel özellikleri özetlenmiş ve çoklu-etmen sistemlerindeki genel etmen tipleri ve ilişkileri belirtilmiştir. İnternetin hızla yaygınlaştırılması ve internet üzerinde dağıntık bilgileri entegre edecek akıllı yazılımlar gereksiniminin hızla arttıracağıdır. Türkiye'de internetin gelişimi sürecinde şekilsel ve yüzeysel tartışmalar bir türlü aşılamamaktadır. Bu çalışmada çoklu-etmen sistemlerinin genel yapısının tanıtılmasının yanında, bu konunun önemine dikkat çekilmesi amaçlanmıştır. Özellikle yazılım sektörünün etmene dayalı yazılım geliştirme teknolojilerine yaklaşması ve bu teknolojileri kullanabilmesi, bu sektörün yakın gelecekteki uluslararası rekabet şansını doğrudan etkileyecektir.

Referanslar

1. Sycara, K et al., Distributed Intelligent Agents, <http://www.sc.cmu.edu/softagents>
2. Bayardo, R et al., Info Sleuth, Semantic Integration of Information in Open Unol Dynamic Environments, <http://www.mcc.com/procs/inf/sleuth>
3. Geneseneth, M, Kelcpel, S, Software Agents, Comm.ACM, Vol.37, No.7 July, 1994
4. Finin, J et al, KQML as an Agent Communication Language, Pros. of The Third International Conf. on Information and Knowledge Management, ACM Press, November, 1994

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ VE ÖZGÜRLÜKLER PLATFORMU

17 Temmuz 1986 yılında 98 bilim adamı, yazar, hukukçu, mühendis, mimar, doktor, gazeteci, tutuklu ve hükümlü yakınlarının bir araya gelmesiyle kurulan İHD kuruluşundan bu güne yaşamın her alanında dil, din, ırk, cins farkı gözetmeksizin, kendisini sınırlara hapsedmeden insan hakları ihlallerine karşı mücadele etmektedir.

İHD İzmir Şubesi, Genel Merkez kuruluşundan kısa bir süre sonra, yine 1986 yılında kurulmuştur. Bu gün İzmir Şube'nin üye sayısı yaklaşık 2.000'dir.

Türkiye'de ilki 1946 yılında, ikincisi 1962 yılında olmak üzere iki kez *İnsan Hakları Derneği* kurulmuş ancak bu örgütlerin yaşamı çeşitli nedenlerle kısa sürmüştür.

İHD'nin yaklaşık 20.000 üyesi ve 58 şubesi ile yürüttüğü 11 yıllık hak ve özgürlükler mücadelesi tüm dünya hakları nezdinde prestijli bir yeri olmasını sağlamıştır. Derneğimiz bugün çok sayıda uluslararası insan hakları örgütleriyle yakın ilişki içindedir ve aynı zamanda merkezi Paris'te bulunan *Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu*'nun (FIDH) da üyesidir.

İHD yılda iki kez *Cenevre*'de yapılan *BM İnsan Hakları Merkezi* toplantılarında temsil edilmektedir.

Genel olarak tanımlayacak olursak İHD, insan hak ve özgürlüklerinin geliştirilip genişletilmesi, insan hakları ihlallerinin tespiti ve ihlallerin son bulması uğruna mücadele yürütür.

İHD, insan haklarının evrenselliği ve bölünmezliği tezlerini savunmaktadır. İHD, hükümet dışı, gönüllü bir insan hakları kuruluşudur. İHD, ezilen birey, halk, ulus, cinsiyet ve sınıftan yana taraflıdır. Bu saptama insan haklarının tarih içinde geçirdiği evrime insanlığın binlerce yıllık özgürlük mücadelesinin birikimlerine dayalı olarak yapılmaktadır. İHD, her koşulda ve dünyanın her yerinde ölüm cezasına karşıdır. İHD, her koşulda ve her yerde, kime ve kim tarafından yapılırsa yapılsın işkenceye karşıdır. İHD, *Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkını* tüm boyutlarıyla, ödünsüz bir şekilde insan hakları olarak savunur. İHD, İnsancıl Hukukun belgelerine de dayanmakta; koşulların olduğu yerlerde *Cenevre Sözleşmeleri*'nin ve onun en önemli maddelerinden olan ortak 3. maddeye tüm savaşanların imzasını ister. İHD, ifade özgürlüğünü koşulsuz ve sınırsız olarak savunur. İHD, inanç özgürlüğünü de aynı şekilde dokunulmaz bir hak olarak görür ve koşulsuz ve sınırsız bir şekilde savunur.

ÖRGÜTLENME VE ÇALIŞMA TARZI

İHD'nin 2 yılda bir yapılan Genel Kurulu'nda Genel Merkez Kurulu'nda Genel merkez Yöneticileri seçilir. Genel Yönetim Kurulu 24, Merkez Yürütme Kurulu 11 kişiden oluşur. GYK tarafından coğrafi bölge esasıyla, Karadeniz, Marmara, Ege, Doğu ve Güneydoğu, Akdeniz ve Orta Anadolu Temsilcileri belirlenir. GYK kendi içinde *Dış İlişkiler, Basın Yayın, İnsan Hakları Eğitimi Proje Birimi, Örgütlenmeden Sorumlu Birim ve DKÖ İlişkilerinde Sorumlu Birim*'i seçer.

Genel Merkez ve Şubelerinde *Çocuk Hakları Komisyonu, Çevre Komisyonu, Azınlık Hakları İzleme Komisyonu, Cezaevleri Komisyonu, İşkence İzleme Komisyonu, Çalışma Yaşamı Komisyonu, Hukuk Komisyonu, Kültürel Haklar Komisyonu, Kadın Hakları Komisyonu, Kayıplara Karşı Komisyon, Medya Komisyonu* gibi komisyonlar ile çalışmalar yürütülmektedir.

İHD'nin tüm Şubeleri tarafından insan hakları ihlalleri titizlikle tespit edilmekte, Şubelerden elde edilen bilgiler derlenerek İHD Genel Merkezi tarafından aylık olarak ihlallere ilişkin veriler kamuoyuna açıklanmaktadır. Ayrıca her yıl yıllık *İnsan Hakları İhlalleri Raporu* da

açıklanmaktadır. İHD verileri bugün hemen tüm uluslararası insan hakları kuruluşları tarafından esas alınabilen ciddiyete sahiptir.

GÜNCEL ÇALIŞMALAR

Derneğimiz güncel olarak barış ve düşünce özgürlüğü alanında, cezaevlerine yönelik baskılar konusunda kampanya çalışması içinde olup ayrıca 18 Ekim 1997 günü de "DGM'lerin Kaldırılması" kampanyasını başlatmıştır.

Bugüne kadar *İnsan Hakları Eğitimi* alanında önemli işlevler gören çok sayıda kitap ve broşür basılmış, yansira Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na bireysel başvuru alanında "Hukukçuların Eğitimi" ve "Eğitmcilerin Eğitimi" konulu eğitim programları AB'nin desteğiyle yaşama geçirilmiştir. *İnsan Hakları Aktivistlerinin Eğitimi* konulu projemiz ise hükümetin engellemeleri nedeniyle halen uygulanamamıştır.

İHD'YE YÖNELİK BASKILAR

İHD kuruluşundan bu yana yürüttüğü ısrarlı ve kararlı mücadele karşısında sürekli olarak baskı ve saldırılara maruz kalmıştır.

Resmî politikalar İHD'yi terörist bir örgüt olarak nitilemekte, hak ve özgürlükler mücadelesinin kazanımlarından korkanlar İHD'ye karşı kampanyalar yürütmektedir.

İstanbul'da bir grup siyasi polisin "Kahrolsun insan hakları" sloganıyla yaptıkları yürüyüşler hala hatıralardadır.

Dışişleri Bakanlığı'nın dünya kamuoyundan ve AB'den gelen eleştirileri yanıtlamak için İHD'yi karalama yolunu seçtiğini de belirtmek gerekir.

Kuruluşundan bu yana derneğimizin, aralarında *Didar ŞENSOY, Vedat AYDIN, Metin CAN* ve *İkram MİHYAS*'ın da bulunduğu 12 yöneticisi öldürülmüştür. Yöneticilerimiz hakkında 200'ü aşkın dava açılmış, bu davalarda 300'ü aşkın yöneticimiz yargılanmış ve yargılanmaktadır. Bugüne kadar Vahitler tarafından aralarında İzmir Şubemizin de bulunduğu 32 Şubemiz hakkında çeşitli sürelerle kapatma kararları verilmiştir.

Güneydoğu'da 15 Şubemiz fiilen uygulanan baskılar ve yöneticilere yönelik ölüm tehditleri nedeniyle kapalıdır. Genel Merkezimiz hakkında açılan iki ayrı kapatma davası halen sürmektedir.

SONUÇ

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan bu yana geçen 74 yılın 35 yılını sıkıyönetim ve olağanüstühal rejimi altında geçirmiştir. 13 yıldır sürdürülen savaşta yaklaşık 30000 insan yaşamını yitirmiş, 3200 köy ve mezra boşaltılmış, 3 milyonu aşkın insan göç etmek zorunda kalmıştır. Bütçeden savaşta her yıl 10 milyar dolar ayrılmaktadır. Devlet bütçesinin yaklaşık %45'inin savaşta ayrıldığı bilgileri mevcuttur.

Düşünce ve ifade özgürlüğü 152 yasayla sınırlandırılmıştır. Düşüncelerinden dolayı şu an 153 aydın Türkiye cezaevlerinde bulunmaktadır.

Toplantı, gösteri ve örgütlenme özgürlüğü çağdışı yasalarla sınırlandırılmış, işçi sınıfının sendikal örgütlülüğü yasalarla engellenmiştir. Kamu çalışanlarının *Grevli Toplu Sözleşmeli Sendika* mücadelesi uluslararası sözleşmelere rağmen tanınmamaktadır.

Son 5 yılda yargısız infaz, işkence ve gözaltında 953, faili meçhul cinayetlerde 1339 kişi yaşamını yitirmiş, 982 kişi de gözaltında kaybedilmiştir. Türkiye cezaevlerinde yaklaşık 12.000 insan siyasal "suçları" nedeniyle tutuklu ve hükümlü olarak tutulmaktadır. DGM'ler 14 yaşındaki çocukları dahi ölüm cezasına varan ağır ceza yaptırım istemleriyle yargılamaya devam etmektedir. Ne yazık ki hak ve özgürlüğe yönelik baskı ve saldırıları tamamiyle aktarmak onlarca sayfayı doldurmayı gerektirmektedir.

İHD ülkemizin çağdaş özgürlüklerin beşiği olmasını istemektedir ve İHD'li olmak çağdaş ve özgürlükçü düşünceyi savunan her insanımızın görevi olmalıdır.

ADRES : Gazi Osmanpaşa Bulvarı, Kostak İşh. K:3 Çankaya - İZMİR
TEL-FAX: 445 41 68 - 425 03 09

Kuvvetli Akım Tesislerinde REAKTİF GÜÇ KOMPANZASYONU

Prof. Dr. MUSTAFA BAYRAM

EMO İzmir Şube Yayını

1997 - İzmir • 247 Sayfa • Ederi 1.000.000 TL.

Büyüyen ve karmaşıklaşan elektrik sistemlerinin üretim, iletim ve dağıtım kapasitelerinin artırılması, reaktif güç akışının neden olduğu kayıpların en alt düzeye indirilmesi ve kullanıma sunulan elektrik enerjisinin daha nitelikli hale getirilmesi amaçlarıyla reaktif güç kompanzasyonu gün geçtikçe daha yaygın bir biçimde uygulanmaktadır.

İTÜ Elektrik-Elektronik Fakültesi'nde yayınlanan ilk bölümde konu ile ilgili örnek çözümlerle desteklenen temel bilgiler verilmiş olup, ETKB'nca yayınlanan **ELEKTROTEKNİK MECMUASI**'nin 1977-1985 yılları arası çıkan sayılarında "kompanzasyon" konuları ile ilgili olarak Prof. Dr. Mustafa BAYRAM tarafından yayınlanan yazıların yine yazar tarafından bir araya getirilmesi ile oluşturulan "**Kuvvetli Akım Tesislerinde Reaktif Güç Kompanzasyonu**" adlı yapının yayını Kasım 1997'de EMO İzmir Şubesi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Tekniğin çeşitli alanlarında kullanılan kompanzasyon konularının tümünü mümkün olduğunca bir arada toplamak amacını güden yapıt altı bölüm halinde düzenlenmiştir. Güç katsayısının düzeltilmesi ve kondansatörler ana başlığı ile yayınlanan ilk bölümde konu ile ilgili örnek çözümlerle desteklenen temel bilgiler verilmiş olup ETKB'nca yayınlanan elektrik tarifeleri yönetmeliğinin ilgili bölümü ve kondansatörlerin tesisi ve işletilmesi ile ilgili klavuz (TS 804) bölüm sonuna eklenmiştir. Enerji tesisi ve işletmelerde hiçbir zaman arzu edilmeyen harmonikler ve çoğunlukla bunların neden olduğu rezonans olayları kitabın ilerleyen bölümlerinde ayrıntılı bir biçimde incelenmiş, hızlı değişen olayların söz konusu olduğu işletmelerde (elektrikli ark fırını, haddehaneler, çeşitli tahrik sistemleri) reaktif güç kompanzasyonu ayrı bir bölüm halinde verilmiştir. Yapıtın son bölümünde Prof. Dr. M. Eskenazi tarafından hazırlanan "**Aydınlatmada Kompanzasyon**" adlı yazı uygulamadaki önemi gözönünde bulundurularak yazarının izniyle kitaba eklenmiştir.

GÜÇ ELEKTRONİĞİ SEMİNERİ

EMO-KTÜ Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü

1989 - Trabzon BT Yayını • 286 Sayfa • 300.000 TL.

Yarı iletken güç elektroniği elemanlarının ortaya çıkması ve gelişmesiyle, elektriğin endüstriyel uygulamalarında yeni bir dönem başlamıştır. Güç elektroniği düzenekleri, sağladıkları ekonomi, kullanım esnekliği ve güvenilirlik nedeniyle öteden beri kullanılan motor-generatör (Ward-Leonard) grupları, bazı özel elektrik makineleri (döner çeviriciler vb.) Ve çeşitli kontaktörlü kumanda düzeneklerinin yerini almaktadır. Güç elektroniği devreleri çok hızlı çalışabilmeleri ve yüksek frekansta kullanılabilmeleri nedeniyle yeni birçok uygulamada kullanılmaktadır.

Elektrik Mühendisleri Odası ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü işbirliği ile, mesleklerinde konu ile ilgilenen elektrik mühendislerinin bilgilerini tazelemek ve kendilerine yenilikleri aktarmak amacı ile 16-22 Ekim 1989 tarihlerinde gerçekleştirilen "**Güç Elektroniği Semineri**"nde sunulan bildirileri içeren ve EMO Trabzon B. T. Tarafından yayınlanan kitap on bölüm halinde düzenlenmiştir. Güç elektroniği temel ilkeler ve güç yarı iletkenleri, doğrultucular, değişken gerilim kıyıcılar, çevrim çeviriciler, doğru gerilim kıyıcılar, eviriciler, tetikleme ve denetim düzenekleri, güç elektroniği ve devrelerinin bilgisayar destekli tasarımı ana başlıkları ile yayınlanan bildiriler kitabı; seminere katılma olanağı bulamamış meslektaşlarımızın ve elektrik-elektronik mühendisliği öğrencilerinin yararlanabileceği bir başvuru kitabı niteliği taşımaktadır.

KİTLER ve ÖZELLEŞTİRME SEMPOZYUMU

TMMOB Yayını

1994 - Ankara • 127 Sayfa • Ederi 250.000 TL.

1929'da dünyadaki büyük ekonomik bunalımın yarattığı koşullar ve daha sonra 1945'te II. Dünya Savaşı'nın ardından kapitalist sistem, oluşan yapısal krizi devletleştirmeler ve kamunun ekonomiye etkin müdahaleleriyle atlatmayı denemiş ancak 1970'li yıllardaki petrol krizi ile iyice belirginleşen ekonomik küçülmeler kuramda ve uygulamada yeni çıkış yolları aranmasına yol açmıştır. Gelişmiş ülkelerde dahi çok sayıda ülkede, büyüme hızlarındaki düşme, enflasyon ve işsizlik gibi sorunların birlikte yaşanması sonucu ortaya çıkan kriz ve darboğazlar yeni önlemlerin alınması zorunluluğunu ortaya koymuştur. Çıkış yollarından birinin "**özelleştirme**" olduğu 1980'li yılların başlarında "**Yeni Sağ**" tarafından ideolojik yaklaşımlarla dile getirilmiştir.

TMMOB ve bağlı odaları ile birlikte, doğrudan taraf olduğu özelleştirme konusuna ilişkin görüşlerin üretilmesi ve üretilen görüşlerin yayılmasında etkin bir rol üstlenmektedir. TMMOB tarafından 23-24 Temmuz 1993 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen "**KİT'LER VE ÖZELLEŞTİRME SEMPOZYUMU**"nda sunulan bildiriler ile yapılan konuşmaların bant çözümleri Ekim 1994'te bir kitap şeklinde yayınlanmıştır. Kitap, bilim adamlarının konuya ilişkin olarak düzenlenen "**Özelleştirme İdeolojisi**", "**KİT'ler ve Özelleştirme Sorunları**", "**Kamu Hukuku ve KİT'ler**", "**Bölgesel Dengesizlikler, KİT ve Özelleştirme**", "**Özelleştirme ve Toplumsal Sonuçları**", "**Özelleştirme ve Ekonomik Sonuçları**" adlarını taşıyan bildirilerinin yanı sıra TMMOB KİT Komisyonu'nun sunduğu "**KİT'ler ve Özelleştirme**" adlı bildiriye de kapsamakta, kitabın son bölümünde verilen sempozyum değerlendirmesi ile yapıt yararlı bir şekilde zenginleştirilmiştir.

KİT'ler ve özelleştirme ilgili kavram ve uygulamaların doğru ve yerinde kullanılmasının, konuya ilişkin olarak ülkemizdeki yedi önemli meslek kuruluşunun görüşlerinin verilmesine yönelik derlenen bu yapıt tüm ilgililere önerilir.

Not: Tanıtımını gerçekleştirdiğimiz kitapları, EMO İzmir Şubesi'nden ve Temsilciliklerinden temin edebilirsiniz.

ELEKTRİK ENERJİSİ SEKTÖRÜNDE KAMU MÜLKİYETİNİN ÖNEMİ

Genel

Enerji, hem sanayinin temel girdisi olması, hem de kaynaklarının kısıtlılığı nedeniyle hem sanayileşme açısından hem de ülkede gelişmişlik göstergesi olarak görece önemini korumaktadır.

Bu önem gözönüne alındığında enerji üzerine söylenecek herşey doğal olarak o ülkenin gelişmesi, sanayileşmesi ve toplumsal refah üzerine birşeyler söylemek anlamına gelmektedir.

Kullanım kolaylığı, temizliği ve atık bırakmaması nedeni ile diğer enerji kaynaklarına göre elektrik enerjisi tüketiminin genel enerji tüketimi içindeki payı yıllar itibarı ile artmaktadır. Şu anda dünyada genel enerji tüketimi içinde elektrik enerjisinin payı %35'in üzerindedir. Bu payın 2000 yılında %40-50'ye yükselmesi beklenmektedir. Bu artış trendine bakılınca elektrik enerjisinin ne denli önemli olduğu bir kez daha anlaşılmaktadır.

1970'li yıllarda dünyadaki genel ekonomik göstergelerde olduğu gibi enerjiye olan talepteki artış beklentilerin altında gerçekleşti. 1973'deki petrol krizi ile başlayan süreç elektrik enerjisi üretiminde maliyetleri arttırdı. 1973'e kadar petrolün sınırsız ve ucuz olacağı gibi görünmez bir kural piyasaya hakimdi -ve bu durum sanayi üretim sektörünü zorladı. Daha sonra petrol fiyatlarının düşmesine karşın petrole dayalı elektrik enerjisi üretimi riskli olarak kabul edildi ve petrole dayalı üretimlerden kaçılmaya başlandı. Ancak dünyadaki otomotiv endüstrisindeki büyüme nedeni ile genel enerji tüketimi içinde petrolün payında bir azalma olmadı.

1973 petrol krizinin değişik olumlu etkileri de olmuştur. Bunlardan ilki elektrik enerjisi üretiminde güneş, rüzgar ve jeotermal gibi yeni seçeneklere yönelmesi ve bu konudaki ARGE çalışmalarının hızlanmasıdır. İkinci konu ise enerjinin sonsuz olmadığı bu yüzden verimlilik kavramı ön plana çıkmıştır. Üçüncü bir etkisi de enerji kaynaklarının olabildiğince ulusal sınırlar içinden sağlanması fikrinin gelişmesidir.

Elektrik Enerjisinde Verimlilik Ne Anlama Gelir?

Elektrik enerjisinin üretildiği anda tüketilmesi -yani depo edilememe gerekliliği nedeni ile elektrik enerjisi üretiminde, dağıtımında ve tüketimindeki verimlilik kavramları değişiklik göstermektedir.

Elektrik enerjisi -kalitesinden taviz verilmeden- olabilen en düşük maliyetle üretilmelidir. Yani teknik verimlilik kavramından olabildiğince yararlanılmalıdır.

Dinamik verimlilik, bu kavramı bütünüyle elektrik enerjisinin depo edilememe özelliğinden hareketle üretim, iletim veya dağıtım

yatırımını ihtiyaç duyulacağı zamandan geriye doğru giderek yatırım sürelerini de dikkate alarak zamanında yapmayı gerektirir. Zamanından önce yapılmış yatırımlar karşılığında kullanım olmadığı için maliyetleri yükseltici bir etkidir.

Bugün dünya genelinde kabul görmüş elektrik enerjisi maliyetlerine bakıldığında; ortalama maliyetin %50'si üretimden, %20'si iletimden ve %30'u da dağıtımdan kaynaklanmaktadır. Yani üretimde, iletimde ve dağıtımda verimlilik ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

Ancak bir dizi kamu hizmetinde olduğu gibi -Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. Maddesi Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu tanımını getirmektedir.- elektrik enerjisinde de özellikle dağıtım konusunda ülke içinde etkin bir dağıtım yapılması zorunludur. Elektrik enerjisinde etkinlik ülke genelinde her yerde ihtiyaç duyulduğunda elektriğin aynı kalitede ve yeterli miktarda olması anlaşılmaktadır. Yani elektrik enerjisinde verimlilik kavramı salt bir teknik verimlilik esasında değil ülke içi dengeler ve sosyal etkiler de dikkate alınarak bir değerlendirme yapmak anlamına gelmektedir.

Elektrik Enerjisi ile İlgili Genel Kabul Gören İlkeler

- *Elektrik enerjisi yapısı gereği merkezi planlamayı zorunlu kılar.*

Elektrik enerjisi temel bir maldır ve depo edilemezliği nedeni ile üretildiği anda tüketilmek zorundadır. Bu yüzden üretimden, iletime ve dağıtımına kadar merkezi bir planlamayı zorunlu kılar. Merkezi planlama en azından yeni üretim merkezlerine yönelik yatırımları, yeni iletim hatları kurulmasının yanısıra maliyetlerinin düşürülmesi için tüketiciye ulaşmada gerekli teknolojik yeniliklerin yapılmasını zorunlu kılar.

Yani büyümenin getirdiği ek yatırımların yanısıra yıpranmaya karşı yenileme ve yeni teknolojilere uygun alt yapıların yapılması zorunludur. Bu da ancak ve ancak merkezi bir planlama ile olanaklıdır.

- *Elektrik enerjisi verimli kullanılmalıdır.*

Elektrik enerjisi kaynaklarının kısıtlılığı ve yeni seçeneklerin (rüzgar, güneş vb.) henüz büyük ölçekte uygulanma şansının olmadığı bir dünyada (nükleer enerjiyi çevre ve insan sağlığı açısından taşıdığı riskler nedeni ile seçenek olarak sunmuyoruz) tüm ülkeler enerjilerini son derece verimli kullanmak üzerine planlar yapmaktadır. Yani yoğun enerji tüketen sektörlerden az enerji tüketen

sektörlere bir geçiş yapılmaktadır. Böylelikle diğer sektörler daha ucuz ve daha fazla enerji verilmektedir.

• **Enerji politikaları sanayi politikalarına bağlıdır.**

Sanayinin temel girdisi olması nedeniyle enerji üzerine söylenecek herşey ülkenin sanayileşmesi ve kalkınması üzerine birşeyler söylemek anlamına geldiği için bu konuda atılacak adımların doğruluğu ya da yanlışlığı doğrudan ülkenin sanayileşmesinde doğru ya da yanlış adımlar atılması anlamına gelecektir.

• **Elektrik enerjisi büyük ölçekli yatırımları gerektirir.**

Enerji sanayinin vazgeçilmez ve en önemli girdisi olduğundan enerjideki her çeşit dalgalanma ve kesinti sanayide maliyetlerin artmasına ve sanayi ürünlerinin dünya ölçeğinde rekabet şansının azalmasına neden olmaktadır. Yani enerjide üretim maliyetinin son derece düşük olması gerekmektedir. Enerjide maliyet düşürmenin en temel yolu da büyük ölçekli yatırımlara gidilmesidir. Yani ölçek ekonomisinden yararlanmadır.

• **Elektrik enerjisi tüketimi bir ülkenin gelişmişlik göstergesidir.**

Enerjinin tüketimi diğer göstergeler yanında bir ülkenin en önemli gelişmişlik göstergesidir. Genelde bu göstergenin anlamlı olması için ülke genelinde bir bütünlük göstermesi gerekmektedir. Bu da ülkenin genelinde yaygın, düzenli bir iletim ve dağıtım ağının kurulmasını zorunlu kılar. Ülkenin her kesiminde okul, hastane, konut vb. zorunlu tüketim merkezleri olduğu düşünülürse, fiziki büyüklüğe bakılmaksızın enerjinin ülkenin her kesimine aynı şekilde ulaştırılması zorunludur. Bu da enerjinin temelde hizmet amaçlı bir mal olduğunun en önemli göstergesidir.

• **Elektrik enerjisi dağıtım, yapısı gereği rekabete uygun değildir.**

Enerji üretim, iletim ve dağıtım teknolojisinin dünyada ulaştığı boyut henüz aynı bölge içerisinde birden fazla dağıtım ve iletim şebekesi kurulmasına olanak vermemektedir. Birden fazla iletim ve dağıtım hattı tesisinin maliyeti getirisi yanında çok fazladır. Bu da enerji iletim ve dağıtımında rekabete açık bir yapı olmadığı anlamına gelir.

• **Elektrik enerjisi yapısı gereği kamu tekeline zorunlu kılar.**

Elektrik enerjisi üretim, iletim ve dağıtım yapısı gereği doğal bir tekell zorunlu kılar. Hizmet amaçlı olması nedeniyle bu tekelin kamuda olması bir başka zorunluluktur.

Ülkemizdeki Elektrik Enerjisi Sektörünün Kısa Tarihçesi

Elektrik enerjisinin günlük yaşama ilk girişi 1878 yılında olmuştur. Bilinen anlamda ilk elektrik santrali 1882 yılında Londra'da hizmete girmiştir.

Ülkemizdeki ilk elektrik santrali 1902 yılında Tarsus'ta su

değirmeni ile çalışan 2 KW gücündeki bir dinamodur. Ancak ülkemizdeki ilk büyük enerji santrali İstanbul'da 1913 yılında Silahtarğa'da kurulmuştur.

1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda ülkemiz kurulu gücü 33 MW ve üretimi 45.000.000 Kwh iken 31.12.1996 kesinleşmiş veriler ile kurulu gücümüz 21.247 MW'a ve yıllık brüt üretimimiz de 94.861.600.000 Kwh'dir.

Elektrik üretim, iletim ve dağıtımında ETIBANK, MTA, EİE, İller Bankası ve DSİ ile yürütülen faaliyetlere 1950 yılından sonra ÇEAŞ ve KEPEZ'in kurulmasıyla üretime özel kuruluşlar da katılmışlardır.

Dünyadaki olumlu örnekler incelenerek 1970 yılında üretim ve iletim TEK'in kurulmasıyla tek bir elde toplanmıştır. 1982 yılında belediyelerde olan kent içi elektrik dağıtımı da TEK'e devredilerek üretim, iletim ve tüketimin tek elden düzenlenmesi ve planlanması sağlanmıştır.

Ancak 1984 yılında çıkarılan 3096 sayılı yasa ile TEK dışındaki kuruluşlara elektrik enerjisi üretimi, iletimi ve dağıtım yetkisi verilmiştir. Daha sonra 18.03.1993 tarih ve 513 sayılı KHK ile TEK, TEAŞ ve TEDAŞ olarak ikiye ayrılmıştır, yine 513 sayılı KHK ile TEDAŞ dağıtım bölgeleri bazında anonim şirketlere ayrılmıştır.

3096 sayılı yasaya dayandırılarak İstanbul'un Anadolu Yakası elektrik dağıtım AKTAŞ A.Ş. 'ye verilmiştir. Devir işlemine karşı açılan davada mahkemenin yürütmeyi durdurma kararı vermesine karşın bu karara uyulmayarak yeni bir düzenlemeyle AKTAŞ A.Ş. usulsüz olarak çalıştırılmaya devam etmektedir.

Yine 1993 yılında kamunun elindeki %15'lik ÇEAŞ hissesi blok satış yoluyla UZAN ailesine taksitle devredilmiştir.

3096 sayılı yasaya göre yapılan sözleşmelerin hiçbirinde kar/zarar riskini taşıyan bir anlayış öngörülmemiştir. Yani işletmenin devrini üstlenecek firma yasal güvenceler nedeniyle hiç risk üstlenmeden sadece kar edecektir.

1994 yılında çıkarılan ve bazı yatırımları ve hizmetleri Yap-İşlet-Devret (YİD) modeli çerçevesinde yaptırmaya yönelik 3996 sayılı yasa ve bu yasayı değiştiren 4047 sayılı yasa ile 3096 sayılı yasaya atıfta bulunulmuş ve elektrik enerjisi yatırımları için YİD modeline yönelinmiştir.

Ancak bu konuda amaca ulaşılamadığı için 8.06.1996'da YİD modelinin "Devret" kısmı atılarak Yap-İşlet modeline yönelik 8269 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı çıkarılmıştır.

Yap-İşlet Modeli Çöktü

Elektrik Mühendisleri Odası tarafından Danıştay'a açılan dava yürütmeyi durdurma kararı ile sonuçlandı. Böylelikle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından "kamu hizmeti" olduğu tartışılmayacak olan enerji sektörü üzerinde oynanan "ben yaptım oldu" oyunu bozulmuş oldu. Stratejik ve finansal yatırımcılara boşlukta bir model öneren bakanlık uluslararası finans kuruluşlarının beklentilerine uygun ancak hukuksal alt yapıdan yoksun bir model Türkiye'ye dayatma girişiminde başarısız oldu.

"Yap-İşlet Modeli"nin 96/8269 sayılı Bakanlar Kurulu kararı

esas alınarak 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2. maddesine dayanılarak yapıldığı öne sürülmektedir.

Böylelikle hem DPT görüşü alınmayarak hem de kamu imtiyaz sözleşmesi olmasına olanak tanıyan 3096 sayılı yasa dışarıda bırakılmaktaydı.

"Yap-İşlet Modeli" Danıştay'ın denetim yetkisini dışarıda bırakan ve uluslararası tahkimi öngören bir model olarak hem ekonomik hem de hukuksal dayanakları olmayan ve enerji sektöründeki kaosu derinleştiren bir nitelik taşımaktaydı.

Bakanlık uzun süre bu "hukuk dışı" modelde ısrar etti. 19 Şubat 1997'de Danıştay "yürütmeyi durdurma" vermesine rağmen bakanlık ihale sürecinde ısrarlı bir tutum sergiledi. Yerli ve yabancı basında geniş yankılar uyandıran karar 28 Şubat 1997'ye kadar ne hükümete ne de bakanlığa ulaşmadı. 28 Şubat'ta zarflar açılarak ihale süreci işletildi.

Bakan ve müsteşar ekonomik gerekçeleri ön plana çıkararak "Danıştay'ı ikna edeceğiz" beyanatlarını sürdürdü. Ancak umdukları gibi olmadı. Danıştay 10. Dairesi'nden sonra Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu da hükümetin "Yap-İşlet" modeliyle santral kurmasına geçit vermedi. Başbakanlık ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yaptığı "İtirazı" görüşerek kesin kararı verdi.

EMO, salt hukuksal düzenlemelerde enerji sektöründeki yağmanın önlenemeyeceğinin farkındadır. Ancak yargı denetiminden kaçan bir yürütme erkinin yol açmakta olduğu "enerji krizi"ni kamuoyunu yanıltan beyanlarını da günışığına çıkarmaya kararlıdır.

EMO Hukuk Bürosu yoluyla YİD modelini yargı önüne getirmiştir. Gerek YİD ve gerekse Yİ modelleri ile yaptırılmakta olan Birecik hidroelektrik santrali ile Esenyurt ve Marmara Ereğlisi'nde yapılmakta olan doğalgaza dayalı termik santrallerde kamu aleyhine hukuka dayalı termik santrallerde kamu aleyhine hukuka aykırılıklar olduğu için yargı yoluna başvurulmuştur.

YİD ve Yİ modelleri ile kurulması devam eden santral sözleşmeleri imtiyaz sözleşmeleridir. Ve bu imtiyaz sözleşmeleri Anayasa'nın 155. Maddesi gereğince Danıştay denetimine tabi olmak zorundadır. Ancak bu denetim yaptırılmamıştır.

Geçmiş tarihimize baktığımızda Osmanlı Devleti'nin denetimsiz ve koşulsuz olarak verdiği imtiyazların daha sonra Dünyu Umumiye İdaresi'nin kurulmasıyla Osmanlı Devleti'nin gelirlerinin yabancıların denetimine geçtiği görülecektir. Bu deneyimden hareketle emperyalizme karşı ulusal kurtuluş savaşını başarmış olan Türkiye Cumhuriyeti imtiyazlarının verilmesini TBMM'ne vermiştir. Zaten 1930'lardan sonra izlenen planlı ve ulusal ekonomi ölçeğinde belirgin bir imtiyaz devrine rastlanmamaktadır.

1961 Anayasası'nda imtiyazlar Danıştay güvencesine kavuşturulmuştur. 1982 Anayasası'nda ise aynı güvence devam etmektedir.

Bugün ülkemiz elektrik enerjisi sektörü bir yandan mülkiyet ve karlılık tartışmalarıyla özelleştirme kısılcasına alınmış diğer yandan nükleer felakete itilmeye çalışılmaktadır.

Ülkemiz Elektrik Enerjisi Göstergeleri

Bugün yaygın kullanımda olan teknolojilere göre ülkemizdeki bilinen elektrik enerjisi potansiyeli 86.403.09 MW'tır. 31.12.1996 tarihi itibarıyla kurulu gücümüz 21.247 MW'tır. Var olan potansiyelimizden yararlanma oranı %24,67'dir.

Ülkemizdeki 21.247 MW'lık kurulu güce karşılık 1996 yılı sonu itibarı ile puant en çok 15.153 MW'dır, yani kurulu güç puantın %40 üzerindedir. Elbetteki barajlardaki sulama programları ve su rejiminin santrallerin %100 kapasitede kullanılması söz konusu olamaz. Yine bakım, arıza ve çevresel etkileri nedeni ile termik santrallerin de tam kapasite kullanımı düşünülemez. Ancak ülkemizdeki istatistiklere baktığımızda anlık puant kurulu gücün %40 altında ortalama puant ise %50 altındadır.

31.12.1996 istatistiklerine bakıldığında kapasite kullanma oranı termik santrallerde %54,88, hidrolik santrallerde %46,51 ve ortalama olarak %50,97 gibi son derece düşük bir orandadır. Ülkemizdeki puantın yıllar itibarı ile gelişimine baktığımızda yıllık %7 artışla 2000 yılında 19.982,15 MW ve 2010 yılında 36.736,38 MW'lık puant değerine ulaşılacaktır.

Yine aynı yıllar içerisinde bugünkü oranlar aynı kalmak kaydıyla -yani kurulu güç puantın %40 üzerinde olacak- ihtiyaç duyulacak kurulu güç 2000 yılında 27.850,35 MW ve 2010 yılında 54.785,86 MW olacaktır.

Bu yıllara kadar dünyanın kullanıma soktuğu rüzgar, güneş ve jeotermal enerjiden yaygın kullanım sağlanması ve varolan teknolojiler esas alınsa bile potansiyelimizin 2000 yılında %33'ünü ve 2010 yılında %63'ünü kullanır durumda olacağız.

Ancak geçmiş yıllar trendine baktığımızda 1995 yılında kurulu gücümüz %0,5 ve 1996 yılında %1,4 oranında artmıştır. 1990 yılından itibaren kurulu güç artışı puantın altındadır. Bu süreçlerde ülkemizde %50,97 gibi çok düşük bir oranda olsa bile geçmişe göre kapasite kullanma oranını artırarak ihtiyacı karşılamıştır.

Ülkemizdeki kişi başına enerji istatistiklerine bakıldığında kişi başına kurulu güç 1996 yılı sonu itibarı ile 327 watt'tır. Yine aynı dönemde kişi başına brüt tüketim 1.459 Kwh'tir.

TEAŞ ve TEDAŞ istatistikleri değerlendirildiğinde 31.12.1996 tarihi itibarı ile 1996 yılı içindeki santrallerdeki üretim 94.861.600.000 Kwh'tir. Şebekeye verilen elektrik enerjisi ise 82.189.398.757 Kwh'tir. Bu enerjinin iletim şebekesinde %3'ü kaybolmaktadır. Dağıtım şebekelerine verilen 79.727.736.534 Kwh elektrik enerjisinin %18'i şebekede kaybolmaktadır. Yani net tüketim anlamında baktığımızda net tüketimin brüt üretime oranı %68,92'dir. Yani net tüketim 65.376.743.958 Kwh'tir ve kişi başına net tüketim 1000 Kwh'tir. Bu oran gelişmiş ülkelerde bizim yaklaşık üç katımızdır.

Üretilen enerjinin 1994 yılı istatistikleri ile tüketim noktalarına göre oranı aşağıdaki gibidir.

Ev ve ticarethaneler	%28,20
Resmi daireler	%4,50
Sokak aydınlatması	%4,10
Sanayi ve diğer	%63,20

sadece elektrik sektöründe verilecek imtiyazlarla fazladan yaklaşık elli milyar dolarlık bir ek borçlanmadan bahsediliyor.

• **Özellikle özelleştirilen bölgelerde yatırımlar durmuştur.**

Gerek İstanbul Anadolu Yakası gerekse Çukurova Bölgesinde imtiyazlara sahip olan şirketler sadece abonelik yenileme ve ücret tahsilatı yapmaktadır. Her iki bölgeden gelen şikayetler ise hiçbir şekilde dikkate alınmayıp her ne pahasına olursa olsun imtiyazin sürmesi tavrı sergileniyor.

• **Halen inşası sürmekte olan hidroelektrik santralleri kasıtlı olarak tamamlanmamaktadır.**

Bu santrallerin Yİ modeli ile tamamlanması yolu tercih edilmiştir. Oysa bunların büyük bir çoğunluğunda işin yaklaşık %90'ı tamamlanmış durumdadır.

Ne yapılmalı ?

• Öncelikle gerçekçi ve merkezi bir enerji planı yapılmalıdır. Ülkemizde geleceğe yönelik projeksiyonlar ve planlamalar genellikle bu günkü üretim-tüketim dengesine ve bugünkü kurulu güç/puant dengesine dayandırılmaktadır. Oysa yapılması gereken fiili tüketimi esas alıp ondan geriye doğru gidilmelidir. 31.12.1996 tarihi itibarıyla net fiili tüketimimiz 65.376.743.958 KWH'tir. Bu rakamdan hareket edilmelidir. Bu rakamın üstüne gelişmiş ülkelerdeki dağıtım kayıpları oranı olan %8 ilave edilmeli, daha sonra iletim kayıpları ve diğer kayıplar ilave edilmelidir. Bu noktadan hareketle önce yıllık nüfus artışı daha sonra da yıllık büyüme oranları esas alınarak gelecek yıllara yönelik planlamaya gidilmelidir.

• Dağıtım kayıpları öncelikle %8'ler seviyesine çekilmelidir. Buradan sağlanacak tasarruf yıllık 12 milyar KWH'tir.

• Özellikle termik santrallerin baca gazı arıtma tesisleri hızla devreye sokulmalı ve çevreye olan etkileri azaltılmalıdır. Böylelikle kapasite kullanma oranı daha yukarı çekilecektir. 1996 yılı içerisinde termik santrallerde ortalama kapasite kullanma oranı %54,88'dir. Bu oran %65'lere çekilerek sisteme bugünkü kurulu güçle yaklaşık 10 milyar KWH enerji fazladan verilebilir.

• Termik santrallerde hızla otomasyona geçilerek santrallerin verimi yukarıya çekilmelidir.

• Uygun bir fiyat politikası benimsenerek özellikle puantın yüksek olduğu saatlerde (17.00-22.00 saatleri arası) puant aşağı çekilmeli ve var olan kapasite ile daha uzun süre sisteme düzenli enerji verilebilecektir.

• Öncelikle ulusal kaynaklarla çözüme yönelinmeli ve gerek proje, gerek plan gerekse başlanılmış ve bitirilmiş olan toplam 702 hidroelektrik santralının (sadece 510 adedinin ekonomiklik analizi yapılmıştır) tümünün çalışmaları tamamlanmalıdır. Böylelikle hem ucuza enerji üretilecek hem de tüketime ucuz elektrik verilerek sanayinin rekabet gücü arttırılacaktır. Elektrik enerjisi üretimindeki dışa bağımlılık en alt düzeye indirilecektir.

• Gelişmiş ülkelerde kullanılan Energy Management System (EMS) ve Supervisory Control and Data Acquisition (SCADA)

sistemleri hızla devreye sokularak etkin bir yük izleme ve yük yönetimi sağlanmalıdır.

• Dünyadaki yeni elektrik enerjisi üretim teknolojileri hızla gündeme alınmalı ve bu konudaki pilot uygulamalar teşvik edilmelidir. Ülkemizin acilen bir rüzgar haritası çıkarılmalı bu konudaki potansiyel tespit edilmelidir. Bugün rüzgar türbinlerinde pilot uygulamalarda 1000 MW düzeyine çıkmıştır. Maliyetler de termik santrallerle yarışabilir düzeydedir.

• Güneş enerjisinden en fazla yararlanma konusunda teşvik edici bir politika benimsenmelidir. Fotovoltaik piller henüz elektrik enerjisi üretimi için ekonomik değildir. Ancak 2020 yılında KWH başına maliyetin makul düzeylerde olacağı bilinmektedir. En azından çok güneş olan yörelerde su ısıtmada güneş ışığından yararlanma teşvik edilmelidir.

• Gerek rüzgar gerekse güneş enerjisi konusunda devlet destekli ARGE çalışmalarına başlanmalıdır.

• Sadece %2,97'sinden yararlanan ülkemizin 2450 MW'lık jeotermal potansiyelinin tümüyle kullanılması konusunda gerekli yatırımlara gidilebilir.

• Elektrik tüketiminde tasarrufu teşvik edici uygulamalara gidilmelidir. Elektrik enerjisinin verimli kullanımı konusunda merkezi planlamalara gidilmeli özellikle elektrik enerjisinin yoğun olarak kullanıldığı çimento ve demir çelik sektörlerinde hızla az elektrik tüketen teknolojilere yönelinmelidir.

• Üretim, iletim ve dağıtımda merkezi yapı yeniden oluşturulmalı ve sistemin bütünlüğü sağlanmalıdır. Özelleştirme uygulamalarından hızla vazgeçilmelidir. Özelleştirilmiş olan bölgeler derhal merkezi sisteme dahil edilmelidir.

• Planlama ve karar vermede çok merkezli yapı terk edilmeli ve ulusal düzeyde konunun tüm taraflarının yer aldığı Elektrik Enerjisi Ulusal Kurulu oluşturulmalıdır. Bu kurul içerisinde konunun tüm tarafları ve EMO mutlak olarak yer almalıdır. Ayrıca bağımsız bir denetim kuruluşu oluşturulmalıdır.

• Sektördeki ekonomik oınayan küçük ölçekli yatırımlar yapılmamalıdır. Bu konuda merkezi kurul optimum ölçükleri belirlemelidir.

• Sektörün merkezi yönetimine yönelik olarak derhal yeni yasal düzenlemeler yapılmalı ve özelleştirmeye yönelik çıkarılmış olan tüm yasa ve yönetmelikler iptal edilmelidir.

• Siyasi nedenlerle kenara itilmiş olan deneyimli kadrolar derhal sistemin ilgili birimlerinde görevlendirilmelidir. Oluşturulacak olan merkezi birime siyasi iktidarların kolayca müdahale edemeyeceği özerk bir yasal statü kazandırılmalıdır.

• Başta Avrupa Enerji Şartı -ki bu sözleşmeyi dönemin hükümeti TBMM'ne onaylatmadan imzalamıştır- olmak üzere ülkemiz enerji sektörü üzerine ipotek getiren tüm uluslararası sözleşmeler iptal edilmelidir.

• Bütün dünyanın gerek çevre ve insan üzerindeki olumsuz etkileri gerekse ekonomik olmayışı nedeni ile terk ettiği nükleer teknoloji ülkemiz gündeminden çıkarılmalıdır.

RTÜK NE İHALESİ YAPIYOR ?

Televizyon frekans tahsisleriyle ilgili komisyon çalışması.

Bu günlerde Türkiye'nin çeşitli illerinde yapılan "**T 3 TİPİ YEREL TELEVİZYON YAYIN LİSANSI**" sıralama ihalelerini değerlendirmeden önce, bu konuda ülkemizde yaşanan olayların tarihsel gelişimine bir göz atalım:

1984 yılında 2813 sayılı Telsiz Konunu çıkana dek RF yayınlar yalnızca kamu kurum ve kuruluşlarının gerekli olan birimlerinin hakkıydı ve bunların dışında her türlü yayın kesinlikle yasaktı. O derece ki 1979 yılında teknik lisenin atölyesinde yaptığımız 1 W gücündeki deney cihazını çalıştırıp çalıştırmamakta tereddüt yaşadığımızı hatırlıyorum, çünkü kimin tarafından yayın yapıldığı öğrenilirse hapis cezaları olduğunu hep duyuyorduk. Bu nedenle de havadan ses ve görüntünün iletiliminin teknik detayını pratik olarak uygulayıp öğrenme merakımızı bir türlü gideremeyip hep teorik olarak kitaplardan öğrenmek zorunda kalmıştık.

Telsiz Kanunu'nun yayınlanmasıyla birlikte havadan yapılan haberleşmenin ilk öncülleri CB dediğimiz Halk Bandı telsiz kullanıcıları oldu. Başlangıçta iş koordinasyonu ve hareketli birimleri ile iletişim kurmak isteyen işletmeler tarafından kullanılan Halk Bandı telsizler çok kısa sürede yaygınlaştı ve ruhsat alınarak kullanma zorunluluğuna rağmen hiç akla gelmeyecek amaçlar için "**break**" ve "**Arkadaş arıyorum.**" anonslarıyla dolup taşıdı. Bu sırada doğal olarak daha uzak mesafelerden bulabilecekleri arkadaş şansını da yakalamak isteyen telsiz kullanıcıları cihazlarının çıkış gücünü uyanık elektronikçilere yükselttirerek (takoz taktırarak) yayınlarına devam ettiler ve günümüzde de etmektedirler. Bu sırada birçok insan evine veya işyerine satın aldığı, ruhsat ücretini ödediği "**TRT**" bandrollü radyo-tv cihazını sağlıklı kullanamaz oldu. Bu nedenlerden ötürü insanlar mahkemelik oldu, birçok sorunlar yaşandı ve yaşanıyor.

Derken birgün devletin tekelinde olan radyo-tv yayınlarından başka özel radyo-tv'lerin de Türkiye'de yayına başlayacağını duyduk ve nasıl yapılabileceğini çok merak ettik. Çünkü bu alanda Türkiye'de yasal bir düzenleme yoktu ve geçmişteki bilgimize göre bu işlere kalkışanların çok ciddi cezaların uygulanması gerekiyordu. Biliyorduk ki frekans spektrumu; toprak, doğa, hava, su gibi ülkenin doğal bir kaynağıdır hoyratça ve bilgisizce kullanılmamalıdır. Bilinçsizce olumsuz yönde kullanan birkaç kişi bile olsa olumlu yönde ve yasal olarak kullanan binlerce, milyonlarca kişiye zarar

verebilir. Buna rağmen çok kısa sürede özel radyo ve tv yayınlarının başladığına, daha sonra da kapatılın mı, kapatılmasının mı sorularına, bu konuların hiçbir detayı hakkında bilgisi olmayan insanların sayfalar dolusu yazı ve görüşlerini en kötüsü de devletin tepesindeki birilerinin "**Ben de radyomu istiyorum.**" kampanyalarına tanık olduk. Bu sayede amaçlarına belli ölçüde ulaştılar ve bir süre bu politika ve kampanyalardan yararlandılar.

Konunun hem sosyal, hem hukuksal hem de teknik boyutu vardır. Sosyal yönünü her gün herkes yaşadığı için ve özel radyo-TV yayınları sayesinde Susurluk, Civan, Parsadan vb. Olayların iç yüzü hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesindeki yararları hakkında yorum yapmadan hukuksal ve teknik yönlerini ele alalım.

RTÜK, yapmakta olduğu "**T3 TİPİ YEREL TV YAYIN LİSANSI**" ihalelerini hemen durdurmak ve bu konuları kapsayacak olan VHF-UHF banttaki tüm radyo-tv-telsiz cihazların yayınlarını ve kullanım koşullarını kapsayacak "**Master Plan**" yapılmadan kesinlikle hiçbir kuruluşa lisans vermemelidir. Çünkü yapılmakta olan lisans ihalelerinin şartnameleri hazırlanırken alınmış olan kıstaslar eksik ve hatalıdır, yeterince araştırma yapılmamıştır. Bu nedenden dolayı ihale sonuçlarına göre kazanmış görünen bazı kuruluşlar, daha bu günden RTÜK'ü mahkemelerde dava etmiştir. Yayın (emiyon) noktası olarak ihale dosyasında belirtilen bir yer tarihi sit alanıdır, bu bölgelerde nasıl yayın istasyonları, pilon direkleri, enerji direkleri tesis edilecektir.

Ayrıca ihalelerin yapıldığı il ve ilçelerde belirlenmiş olan kanal sayıları hatalıdır, örneğin bazı küçük illerde ve ilçelerde bir veya iki yerel yayına izin verilmiştir. Son günlerde yetkililerin dikkat çektiği gibi bu yörelerde yayın izni alacak olan kuruluş, hem siyasi hem de ticari yönden ciddi bir güç oluşturacak ve yöre insanını istediği gibi yönlendirilebilecektir. Bu durum hem siyasi boyutuyla kabul edilemez, hem de Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabet düzenlemesiyle bağdaştırılmaz.

Teknik yönüyle de bakıldığında olayda çok başlılık vardır; bu günkü uygulamalarda Telsiz Genel Müdürlüğü, RTÜK, Milli Savunma Bakanlığı (Genel Kurmay), Türk Telekom Vericiler Genel Müdürlüğü söz sahibi görünmektedirler. Sonuçta kaynak tektir ve dünyanın gelişmiş birçok ülkesinde bu kaynak (frekans spektrumu) tek otorite tarafından denetlenmekte, dağıtılmakta ve yönetilmektedir. Ülkemizde bu işlemler, yakın zamana kadar TGM tarafından yapılıyor ve uluslararası boyutta ülkeyi TGM temsil ediyor iken günümüzde çok başlılığa doğru gitmek yakın zamanda çözümü çok zor olacak hukuksal sorunlar yaratacaktır. Bu sorunların boyutu ulusal olmakla kalmayıp sınır bölgelerindeki radyo-TV yayınları komşu ülkelerdeki yayınları etkilediğinde ve enterferans yarattığında uluslararası boyutlara ulaşacaktır. Ancak bu gibi durumlar için RTÜK ihale dosyasında açıklandığı gibi çözüm yolu deneme-yanılgı yöntemiyle kanal frekansının değiştirilmesi olmamalıdır.

Tüm bunları söylerken RTÜK'ün yapması gereken işler de vardır ve çok önemlidir; yayın kuruluşlarının, yayın içeriklerinin, yayın süre sınırlarının denetlenmesi gibi.

2000'li yıllara girerken radyo-TV yayıncılığı konusundaki teknik ve sosyal gerçekleri yok sayarak bu kadar sorunu yaşamak zorunda kalmamız çok ayıp.

TÜRKİYE 7.ENERJİ KONGRESİ VE ULUSLARARASI 2.ENERJİ FUARI

Dünya Enerji Konseyi Türk Millî Komitesi'nce 3-8 Kasım 1997 tarihleri arasında, Ankara'da düzenlenen "TÜRKİYE 7.ENERJİ KONGRESİ VE ULUSLARARASI 2.ENERJİ FUARI" yapıldı. Kongrenin kısa bir değerlendirmesini yayınlıyoruz.

Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in açılışını yaptığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın önderliğinde gerçekleştirilen kongre ve fuarın teknik oturumları ve paneller, ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi ile mimarlık anfisinde yapıldı.

Kongreye sunulan tebliğlerden kabul gören 115 adedi, **Enerji Politikaları ve Planlama, Enerjide Teknolojik Gelişmeler, Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Enerjide Verimlilik, Enerji ve Çevre, Enerji Sektöründe Yerli İmalat Sanayi** ana başlıkları altında gruplandırılarak programa alınmış ve tebliğ sunumlarından başka "**Uluslararası Enerji Üretimi ve Ticaretinde Türkiye'nin Stratejik Konumu ve Rolü**", "**Kalkınma İçin Sürdürülebilir Enerji**" konularında da iki panel düzenlenmiştir.

868 delegenin katıldığı kongrede 112 tebliğ, 15 oturumda sunulmuş ayrıca 3 poster sunum gerçekleştirilmiştir.

Kongrede özellikle enerji politikaları ve planlama gruplamasında yer alan tebliğlerin, uygulamadaki enerji politikalarına ters düşmemek için özenle hazırlandığı ve aynı yaklaşımla kongreye kabul görüldüğü izlenimi dikkat çekicidir. Tebliğlerden sadece birkaçı, mevcut politikaların yalnızca uygulamadaki eksikliklerini dile getirerek, gecikmelere neden olan unsurların nasıl giderilebileceğini, kamuoyu engellerinin nasıl aşılacağını delegelere yansıtmaya çalışmıştır.

Enerjide Verimlilik, Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Enerji ve Çevre gruplamasında ise tebliğlerin içeriği dolu olmasına karşın, mevcut uygulamaları kısmen bile olsa eleştirmekten kaçınılmış olması yine düşündürücüdür.

Ayrıca nükleer enerji santrallerinin ülkemiz için vazgeçilemez bir kaynak oluşturduğu ve öncelikle tesislerine başlanılmasının gerekliliğini vurgulayan benzer tebliğlerin yanı sıra, bu görüşlere katılmayan tebliğlerin yer almaması da konunun tüm boyutları ile tartışılmasının istenmediği izlenimini vermiştir. Aynı yaklaşım, Kalkınma İçin Sürdürülebilir Enerji ve Türkiye'nin Stratejik Konumu konulu panellerde de gözlenmiştir. Panellerde ortaya konulan düşünceler ve panelistlerin görüşlerinin birbirini tamamlayıcılığı, farklı görüşlerin olmaması, katılımcıların tümü açısından konuların tek boyuttan irdelenmesine neden olmuştur.

Kongrenin son günü yapılan genel değerlendirme

oturumunda ise Kongre sonuçları ve öneriler rapor olarak değerlendirilmiş, bazı temel enerji politikalarına Kongre'de yansız tartışma ortamı yaratılmaksızın yaklaşılması da ne yazık ki raporda yer alan kısa ve orta erimli önerilerin bazılarının delegelerce destek görmemesine neden olmuştur. Bu bağlamda;

Enerji konusunun Türkiye'nin önemli gündem maddelerinden birini oluşturduğu bir dönemde yapılan Kongre'ye sunulan tebliğler, görüş ve öneriler enerji konusunun tüm boyutları ile tartışılmasını sağlamamıştır. Çıkan sonuçların ülkemiz açısından yararlı olacağı beklentisi içinde olan katılımcıların bu beklentilerine ne ölçüde yanıt bulabildikleri ayrıca değerlendirilmelidir ve bu tartışma bir gerekliliktir. Ancak bu değerlendirmenin ardından çıkan sonuçlardan ülkemiz kalkınması için sürdürülebilir enerji olgusuna sağlıklı ve gerçekçi öneriler oluşturulabilecektir.

"YENİ YILA MERHABA"

MOSKOVA

31. Aralık - 04. Ocak

✈ THY ile İzmir çıkışlı

COSMOS HOTEL *****

YARIM PANSİYON KONAKLAMA

transferler, havalimanı vergileri ve tüm turlar dahil

795 USD (iki kişilik odada kişi başına)

TUNUS

HAMMAMET2/SOUSSE3

28.Ocak-02.Şubat

✈ THY ile İzmir çıkışlı

***** otellerde

YARIM PANSİYON KONAKLAMA

Transferler, şehir turu dahil

675 USD

МЕРИДИЕН ve НИЛ

28.Ocak-03.Şubat

✈ THY ve EGYPT AIR ile

Le MERIDIEN HOTEL*****

SHERATON NILE CRUISE

TAM PANSİYON KONAKLAMA

TÜM TURLAR dahil

Çok özel ücretlerimizi sorunuz.

SÖMESTRE

Yurtiçi ve Yurtdışı

KAYAK ve diğer PROGRAMLARIMIZI sorunuz.

KITES SEYAHAT AÇENTASI tel: 232.425.48.40 - 425.77.19 - 489.59.65

ETİTAŞ

ETİTAŞ (Elektrik Tesisatı İmalatı Tesisatı A.Ş.) Türkiye'de yabancı sermaye iştiraki ile 1957 yılında kurulan ilk transformatör fabrikası ve elektromekanik sanayinin öncü kuruluşudur.

ETİTAŞ bünyesinde 24'ü mühendis olmak üzere 310 kişi çalışmaktadır.

Transformatör fabrikasının ilk kuruluşta güçleri 40-630 kVA arasında olan transformatör imal etmesi düşünülmüş ve daha sonraki yıllarda bu sınır yükseltilmiştir. Bugün **ETİTAŞ** transformatör fabrikasında 36 kV gerilime kadar, güçleri 25-12500 kVA olan transformatörler üretilmekte olup, senelik üretim kapasitesi 1.200.000 kVA'dır. Transformatör fabrikası imal edilen transformatörlerin tüm rutin ve tip testlerini yapabilecek test laboratuvarına sahiptir.

Kuruluş yıllarında, Türkiye'de yan sanayi çok yetersiz olduğundan, **ETİTAŞ** imalat için gerekli olan birçok malzemeyi (ciyata ve somun dahil) kendi bünyesinde imal etmek zorunda kalmıştı. Ancak bugün **ETİTAŞ**'a hizmet eden geniş bir yan sanayi vardır.

ETİTAŞ'ın yapmış olduğu bu ilk sanayileşme hamlesi yatırımcılara cesaret vermiş ve elektromekanik sanayide yeni şirketlerin kurulup gelişmesi için gerekli ortamı sağlamıştır.

ETİTAŞ kurulduğu günden bu güne kadar, 70.000'in üzerinde transformatör imal etmiş olup, bu trafolar yurt içinde ve İran, Cezayir, Suriye, Sudan ve Kırgızistan gibi diğer ülkelerde başarı ile hizmet vermektedir.

ETİTAŞ 1985 yılında ikinci büyük bir yatırım hamlesi yapmış ve Türkiye'de orta gerilim güç kondansatörleri ve yüksek gerilim seri kondansatörlerinin imalatı için gerekli yatırım kararını almıştır. Bu konuda, dünyadaki en gelişmiş teknolojiye sahip *Westinghouse Electric Corporation* firması ile bir lisans anlaşması imzalanmış ve **ETİTAŞ** kondansatör fabrikası 1988 yılı başında ticari üretime başlamıştır.

ETİTAŞ kondansatör fabrikasının senelik üretim kapasitesi 1.000.000 kVAR civarındadır.

Kondansatör fabrikasının imalata başladığı ilk yıllarda, Türkiye Elektrik Kurumu'na, orta gerilim şebekelerinde reaktif kompanzasyon yapmak için iki büyük parti halinde şönt kondansatör banklarının teslimatı gerçekleşmiştir.

ETİTAŞ tarafından ilk orta gerilim kondansatör ihracatı Endonezya'ya yapılmıştır. Endonezya'daki bu proje için alıcı firma adına danışman mühendislik hizmetlerini üstlenen bağımsız KEMA kuruluşunun **ETİTAŞ** kondansatörlerini tercih etmiş olması gerek ülkemiz gerekse **ETİTAŞ** adına çok gurur vericidir.

ETİTAŞ, son yıllarda ise uluslararası bir konsorsiyumun bir üyesi olarak GAP projesi içinde yer alan 380 kV seri kondansatör bataryalarının tamamını başarı ile imal ederek teslimatını yapmıştır.

Bugün ülkemizin gündemini işgal eden en önemli sorunlardan birisi önümüzdeki yıllarda beklenen enerji sıkıntısıdır. Bu konuda alınması gereken ilk tedbir, şebekelerde reaktif kompanzasyon yaparak %20'ler mertebesinde olan şebeke kayıplarını düşürmek ve sistemin üretim, iletim ve dağıtım kapasitelerinin reaktif güç akışları ile boş yere işgal edilen kısmının geri kazanılmasıdır.

Bu amaçla TEDAŞ Genel Müdürlüğü'nün 1996 yılında, toplam 630 MVAR gücündeki orta gerilim şönt kondansatör bankları için açtığı uluslararası ihaleyi **ETİTAŞ** kazanmış ve malzemelerin tamamını 1997 ilkbaharında 36 ildeki TEDAŞ müesseselerine sevk etmiş bulunmaktadır. Elektrik şebekelerimizde halen mevcut bulunan reaktif güç açığının giderilmesi ve her yıl buna eklenen yeni reaktif güç ihtiyacının karşılanması için, **ETİTAŞ** bu alandaki uzmanlık ve deneyimi ülkemizin yararına sunmaya ve hizmete hazırdır.

ETİTAŞ'ın imal etmiş olduğu transformatörler ve kondansatörler işletmede çok iyi bir performans göstermiş ve kalite / güvenilirlik açısından kendisini kanıtlamış bulunmaktadır. Ürünün bu üstün kalitesi yanında, **ETİTAŞ** 1994 yılında uluslararası *SGS-YARSLEY* kuruluşundan almış olduğu *ISO 9001 Belgesi* ile de şirket içinde uygulanmakta olan kalite sistemini de güvence altına almış bulunmaktadır.

TRABZON YOLUNDA "GAZİ"İ LER

Trabzon'daki duruşmayı izlemeye gidenleri taşıyan yedi otobüs yol boyunca defalarca durduruldu. Kimlik tespiti, genel bilgi toplama, ateş isteme "**Bu otobüsler kaç basıyor?**" diye sorma gibi gerekçelerle durdurulan konvoy en son kent girişinde "**İçerde çocuk uyuyor**" denerek üç saat bekletildi. Bu bekleme sırasında, davul zurna eşliğinde halay çeken grupla güvenlik güçleri arasında tartışmalar çıktı. Bir polisin çeşitli yörelerden folklor gösterileri yapmak varken sadece halay çekilmesine, bir diğeri ise halaydakilerin Trabzon'un yerel giysilerini giymemesine sinirlendiği gözlemlendi. Bazı polislerin ise "**Hiç olmazsa halay düzgün olsun**" diyerek insanları hizaya sokmaya çalışması ama durumu yanlış anlayan göstericilerle itişip kakışmak zorunda kalmaları üzüntüyle izlendi.

Avukatların ve izleyicilerin duruşma salonuna varamamasına rağmen duruşma başladı. "**Söyle biraz kafamızı dinleyelim**" diye söze başlayan hakim daha sonra davanın il il doluşmasının yanlışlığını dile getirenlere Adalet Bakanlığı'na değil Turizm Bakanlığı'na başvurmalarını söyledi.

Erdil YAŞAROĞLU

ŞİŞLİ-FRANSA BİR-İKİ

Temiz Şişli Belediye eski Başkanı Gülay Hanım eşinin özel uçağıyla Fransa'ya uçtu. Özel villalarında yeni eşiyile kalıp aynı özel uçakla geri döndü. "**Evlilik, hamilelik, ihaleler... derken çok yoruldum, biraz dinleneyim.**" diye konuşan bayan ASLİTÜRK halkı için çirpınmaya devam edeceğini söylüyor. Bu yüzden haftada üç gün Fransa'ya gidiyor. 50.000 dolarlık kira yolsuzluğu laflarına, kocasının vergi kaçakçılığından yargılanmasına, özel malikanelerinde gülüp geçiyor.

MISIR'DA KATLIAM

Mısır'da şeriat düzenini getirmek isteyenler şeriata en büyük engel olarak gördükleri İngiliz ve Alman turistleri öldürdü. Turistlerin ölürken son nefeslerinde şehadet getirip müslüman oldukları söyleniyor.

AYIN SÖZÜ

"AÇ ARI DYNAMAZ"

ANAP akraba ve partilileri, devlet arpalıklarına atamaya devam ediyor.

ACELE

Bir ceza davasında görev alacak cesur hakimler aranıyor. Müracaat: **Afyon Ağır Ceza Mahkemesi**

KURTLARLA DANS

Okullarda bıçaklı, satırlı saldırılar devam ediyor. Saldırı sonrasında ya mağdurlar ya da açıklama yapmak isteyen öğrenci yakınları gözaltına alınıyor. Yine geçen günkü saldırıdan sonra karga tulumba gözaltına alınan bir öğrencinin "**Ben ülkücüyüm, beni bırakın.**" diye polislere bağırması medyaya görüntülenince, söylenenler de ispatlanmış oldu.

(Bkz: Adı geçen TV görüntüleri.)

Salguk ERDEM

İZMİR İZMAŞ'LA GURUR DUYUYOR

Paylaşmayı kar ortaklığı olarak düşünenler, sermaye birikimlerini sıradan küçük ortaklarla cılalayıp enerji dağıtımına talip oldular. Büyük iddiaları vardı, çünkü şirketleri İzmir'lilerindi (*ama İzmir'lilerin bundan pek haberi olmadı*). Başma da en büyük İzmir'liyi **ÖZFATURA**'yı getirdiler. Teknik hiçbir birikimi olmayan "**doktor**" sığındığı "**çok ortaklı**" yapısıyla şirketlerinin başında atını düşman üstüne sürdü. Eğer ihale **İZMAŞ**'a verilmezse hükümeti İzmir'e sokmayacaktı. Kentli ulaşım, su, ve çevre gibi sorunlarla boğuşurken, bir belediye başkanlarının olması gerektiğini de düşünüyor doğal olarak. Ama o, bu aralar **Türk Kurultayı**'na organizatörlük yapıyor, yazarlara ve öğretmenlere hakaret ediyor, dünyada Türklere vize uygulanırken o da "**İzmir'e gelenlere vize uygulayalım.**" diyor, az şey mi bunlar?

Biz defalarca söyledik, "**Bu ihale siyasi rant dağıtımı**" diye. Sonunda Başbakan'a tosladılar. O dakika **FATURA**'yı indirip, bir **ANAP**'lıyı başkan yaptılar demokratikçe... Çok saydam bir ihale bu. Teklif veren iki firma, aralarında ihaleyi kim kazanırsa diğerine %40 hisse vermek üzere anlaşmış. Yani ihale kimde kalırsa kalsın tarafların bir kaybı yok.

Peki ya karın tokluğuna ve örgütsüz çalışacak TEDAŞ'lılar, ya sayacıları okunmadan fatura ödeyecekler, ya açmaların dört güne çıktığı abonelerin bunda hiç mi kaybı yok?

Bu kayıqçı döğüşünün neresindesiniz ey insanlar!...

Kaynak: Fikret BEKLER